

KansanOpisto

Folkhögskolan

2/2004

**Ammatillinen
aikuiskoulutus**

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Vuoden 2004 Kansanopistopäivät järjestetään 2.-4.8.2004 Haapaveden Opistolla

Päivien teema on 'Muuttuva työ kansanopistossa'.

Työn muutos on jokaisen ammattiryhmän arkipäivää. Merkitseekö se toimenkuvien laajentamista tai vaihtamista, osaamisvaatimusten kasvua tai joustavuutta? Onko muutoksen tuloksena ammatillisen minän vahvistuminen vai epävarmuuden kasvu ja työssäuupuminen?

Ajatuksia herättävien esitysten lisäksi osanottajilla on mahdollisuus pohdiskella aiheita yhdessä sekä etsiä erilaisia ratkaisukeinoja.

Ohjelmassa on luvassa myös kulttuuria, toimintaa ja yhdessäoloa.

Lähde mukaan oppimaan, kokemaan, virkistymään ja tutustumaan kollegoihin! **Ilmoittautumiset viimeistään 30.4.2004** suoraan Haapaveden Opistolle. Ilmoituslomake löytyy osoitteessa www.kansanopistot.fi/paivat

Kansanopistopäivien ohjelman löydät tämän lehden takakannesta.

Kutsu / Inbjudan

Suomen Kansanopistoyhdistys
- Finlands Folkhögskolförening ry:n

VUOSIKOKOUKSEEN

Haapaveden Opistolla

tiistaina 3.8.2004 klo 9.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät vuosikokousasiat.

Tervetuloa!

Yhdistyksen hallitus

Suomen Kansanopistoyhdistys
- Finlands Folkhögskolförening ry

ÅRSMÖTE

hålls i Haapaveden Opisto

tisdagen den 3 augusti 2004 kl. 9.00.

Vid mötet behandlas stadgeenliga mötesärenden.

Välkomna!

Föreningens styrelse

Pengar för gemensamma projekt

Styrelsen för Finlands svenska folkhögskolförening påminner om att Svenska Kulturfonden och Svenska folkskolans vänner har beviljat medel för att föreningen ska kunna 'fungera som projektägare', 'driva ärenden som är gemensamma för flera folkhögskolor', 'för att förstärka de svenska folkhögskolornas nätverk och skapa möjligheter för lärare, annan personal och elever att delta i gemensamma projekt'. Om du har idéer om något gemensamt projekt eller någon gemensam satsning som kunde utveckla de finlandssvenska folkhögskolorna - ta då kontakt med ordf. Henrik von Pfaler (henrik.pfaler@svefol.net) eller viceordf. Martin Näse (martin@kfhs.fi)!

SEVENTH INTERNATIONAL LInE CONFERENCE JUNE 17 – 19, 2004 IN HELSINKI

Doing Better, Doing Right – ETHICS in Lifelong Learning

For **teachers**, administrators and policy makers in adult and continuing education as well as in politics, education officers in organisations and businesses. All those who make decisions concerning their own and other adults' access to and interest in learning – and how that learning is valued.

Working methods – Discussion on the issue with International keynote experts, in workshops, and in study visits, papers and posters.

Where? – Conference Center KALLVIK, Kallvikintie 28, 00980 Helsinki

Organizers KVS Foundation, Finnish Adult Education Research Society and Finnish Adult Education Association

Registration fee

330 euro payment by April 15, 2004

380 euro payment by May 31, 2004

290 euro Registration without accommodation

130 euro Participation fee per day

Call for papers and posters

More information

http://www.kansanvalistusseura.fi/index.phtml?page_id=48&menu_id=48&lang=1

Eeva Siirala, phone +358-9-5491 8855

Eeva.Siirala@kvs.fi; conference@kvs.fi

**KANSANOPISTO -
FOLKHÖGSKOLAN**

1/2004 76. vuosikerta/årgång

Julkaisija/Utgivare

Suomen Kansanopistoyhdistys
Finlands Folkhögskolsförening

Päätoimittaja/Chefredaktör

Hannu Salvi
rehtori, Keski-Suomen opisto
puh./tel. (014) 574 5500

Toimitussihteeri/Redaktionssekr.

Sari.Virtanen@kansanopistot.fi
puh./tel. (09) 454 23 335

Osoite/Adress:

Annankatu 12 A 18
00120 Helsinki
Annegatan 12 A 18
00120 Helsingfors
Puh./Tel. (09) 454 2330
Fax (09) 454 23 330
toimisto@kansanopistot.fi
www.kansanopistot.fi/
kansanopistolehti

Toimitusneuvosto/Redaktionsråd

Hannu Salvi (pj/ordf)
Raili Alatalo
Tytti Issakainen
Henrik von Pfaler
Päivö Puhakainen
SirKKu Räihälä
Pekka Sallila
Sari Virtanen (siht.)

Tilausmaksu/Prenumerationsavg.

15 euro vuosikerta/årgång

Ilmoitushinnat vuonna 2004

Annonspriser år 2004

Mustavalkoiset ilmoitukset
Svartvita annonser

	euro
1/1 sivu/sida	440
1/2 sivu/sida	270
1/4 sivu/sida	170
1/8 sivu/sida	100
väri-ilisä/tilläggsfärg netto	200
kannet/pärmar II-III-IV	520 (väri/färg)

Ilmoitukset/Annons

Armi Käriä
puh./tel. (09) 349 4934

ISSN 0449-7597

Etukannen kuva:

Sakari Niemi

Paino/Tryckeri

Oriveden Kirjapaino 2004

2/2004

**Ammatillinen aikuiskoulutus
Yrkesinriktade vuxenutbildning**

Tässä numerossa:

I detta nummer:

Pääkirjoitus: Alansa löytänyt opiskelija on kaikkien yhteinen tavoite
Hannu Salvi..... 4

Ledare: Den unga som hittat sin nisch är allas gemensamma mål
Hannu Salvi..... 5

Ammatillisen aikuiskoulutuksen lähiajan kehittämistoimet
Arja Mäkeläinen..... 6

Noste on uusi mahdollisuus *Markku Liljeström*..... 8

Ammatillinen koulutus tuo haasteita opistoille *Antero Saarivirta*..... 9

Kansansivistystehtävästä monipuoliseksi koulutustavarataloksi
Soili Lehtiniemi..... 10

Tilläggsutbildning för vuxna – en utmaning för folkhögskolan
Lena Långbacka..... 12

Näyttöaineistojen laadinta on nyt loppusuoralla! *Maarit Hakala*..... 14

Svenska Yle på Finns – utmaningar och möjligheter *Henrik von Pfaler*..... 16

Näytöt osa arkea Jyväskylässä *Sirkka Peltola*..... 17

Noste innosti konkarit opiskelemaan *Tytti Issakainen*..... 18

Nytt internat – nytt intresse för utbildningarna *Britt-Marie Norrgård*..... 19

Aikuinen osaa, aikuinen oppii *Vesa Holappa*..... 20

Arvojen kohtaaminen on osa ammattikoulutusta *Ville Marjomäki*..... 22

Kansalaisyhteiskunnan opintopalvelut *Seppo Niemelä*..... 23

Kulttuurien kirjoa Lahden kansanopistossa *Katja Nykänen*..... 24

Pohjoismainen kansanopisto kaipaa opiskelijoita Suomesta
Seppo Kangasniemi..... 26

Suomella kaikki voitettavana Viro-yhteistyössä *Sten Westerholm*..... 28

Kesälukioissa viihdytään *Riikka Hyytiäinen*..... 30

Luettua: Empaattinen demarilintu Pohjanmaalta *Kari Kinnunen*..... 31

Luettua: Sivistystä ja valistusta Lahdessa *Ritva Kolehmainen*..... 32

Luettua: Suuret ikäluokat ovat tulleet muisteluikään *Ritva Kolehmainen*..... 33

Luettua: Käyttäen kieli säilyy ja elämä tarinoissa *Ritva Kolehmainen*..... 33

Liian vanha ja lihava *Sirkku Räihälä*..... 34

Finlands svenska folkhögskoldagar..... 35

▼ **Seuraava numero ilmestyy 9.6.** (deadline 17.5.)

Teema: Kansanopistot – sivistysperintömme

Nästa nummer utkommer 9.6. (deadline 17.5.)

Tema: Folkhögskolorna – vårt kulturarv

▼ **Kansanopistoyhdistyksen henkilökunta
Folkhögskolföreningens personal**

päsihteeri/generalsekreterare: Jyrki Ijäs
suunnittelija/planerare Tytti Liinakoski
tiedottaja / informatör Sari Virtanen
verkkotiedottaja/webbinformatör Larry Kärkkäinen
palvelusihteeri/servicesekreterare Marja-Leena Evinen

etunimi.sukunimi@kansanopistot.fi / fornamn.slaktnamn@folkhogskolor.fi
toimisto@kansanopistot.fi / kansli@folkhogskolor.fi

Alansa löytänyt opiskelija on ka

Moni nuori tavoittelee kansanopistovuoden jälkeen jatko-opintopaikkaa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Kuluneen kevätkauden aikana ilmestyi kaksi ajankohtaista yliopisto-opiskeluun liittyvää esitystä.

Kumpikin niistä pohjaa joko suoraan tai välillisesti maamme hallituksen koulutuspolitiikan yhteen keskeiseen kohtaan: koulutuksen läpäisyn parantamiseen ja opintoaikojen lyhentämiseen.

Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämistä pohtinut selvitysmies, dosentti **Sakari Ahola** luovutti loppuraporttinsa maaliskuussa. Hän ehdottaa yliopistojen valintojen kehittämistä ottamalla käyttöön valtakunnallinen yhteishakujärjestelmä. Hän haluaisi myös keventää valintamenetelyä: Ylioppilastutkinnon painoarvoa nostettaisiin, joillakin aloilla käytettäisiin pelkkää todistusvalintaa ja valintakoe kirjallisuutta vähennettäisiin.

Kovasti esillä ollut uusien ylioppilaiden aseman parantamista hakutilanteessa Ahola tekisi varovasti ja harkiten: Ei kiintiöitä uusille ylioppilaille, ehkä lisäpisteitä. Aholan mukaan nopea pääsy yliopistoon ei vielä takaa ripeää valmistumista.

Kansanopisto saattaa kokea keskeytykset suosia nopeaa siirtymistä lukiossa yliopisto-opintoihin uhkana itselleen. Varsinkin, jos lukion jälkeisistä kansanopisto-opinnoista rangaistaan nuorta.

Kansanopistojen, maamme hallituksen ja yliopistojen tavoitteet ovat kuitenkin aivan yhdensuuntaiset. Kaikkien pyrkimyksenä on, että nuori löytää it-

selleen sopivan koulutusalan, opiskelee motivoituneesti ja suorittaa tutkintonsa loppuun. Selvästi kyse on yhteistyöstä, ei kilpailusta.

Kansanopistoilla on annettavaa tähän keskusteluun. Siitä lähtien, kun 1970-luvun alkuvuosina ensimmäiset ylioppilaat tulivat kansanopistojen linjojen opiskelijoiksi, opistot ovat seuranneet nuorten opintojen etenemistä - joidenkin kohdalla jopa tohtoritutkintoon asti. Hyvin kirkkaasti on nähty, että kansanopiston opiskelutalvi on auttanut nuoria selkiyttämään tavoitteitaan, estänyt monet virhevalinnat ja parantanut opiskeluvalmiuksia niin, että yliopistoissa he ovat opiskelleet määrätietoisesti tutkintonsa loppuun. Jos heillä on ollut lisäksi avoimen yliopiston opintoja suoritettuna, heidän opintoaikansakin ovat jääneet keskimääräistä lyhyemmiksi.

Eduskunnan käsittelyssä on parhaillaan esitys uudesta yliopistolaista. Siinä ehdotetaan siirtymistä kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen 1.8.2005 alkaen. Alempi kandidaatin tutkinto suoritettaisiin kolmessa vuodessa, ja maisterin tutkintoon kuluisi sen jälkeen aikaa kaksi vuotta. Uudis-

Maikkien yhteinen tavoite

tuksella pyritään suomalaisten tutkintojen parempaan kansainväliseen vertailtavuuteen, mutta myös opintojen nopeuttamiseen ja keskeyttämisten vähentämiseen.

Yliopistojärjestelmän rinnalla säilyy jatkossakin ammattikorkeakoulujärjestelmä, joka saa omat jatkotutkintonsa. Kummallakin nähdään olevan erilliset tehtävänsä maamme korkeakoulujärjestelmässä. Ensin mainitun aluetta ovat tiede ja tutkimus. Jälkimmäinen suuntaa katseensa työelämän tarpeisiin.

Näiden kahden välille syntyy kuitenkin yhteys sen myötä, että ammattikorkeakouluopinnoista voi siirtyä yliopiston maisteriopintoihin noin vuoden kestävien täydentävien opintojen jälkeen. Emme osaa vielä sanoa, miten paljon tämä mahdollisuus tulee kiinnostamaan ammattikorkeakoulusta valmistuneita. On kuitenkin pelättävissä, että tutkintoja ja meriittejä hakiessaan nuoret suurin joukoin siirtyvät kolmen ja puolen vuoden ammattikorkeakouluopintojen jälkeen kolmeksi vuodeksi yliopistolle. Näin ollen opintoajat eivät lyhene, vaan päällekkäiskoulutus lisääntyy. Saattaa käydä, että virallisesti julki-

suudessa eri tahot paheksuvat moista liiallista koulutusta, mutta käytäntö on toista. Ammattikorkeakoulun houkuttelevuutta voi kasvattaa se, että sieltä päästään runsain mitoin jatko-opintoihin. Yliopistoille on edullista saada opiskelijoita suoraan maisteriopintoihin tuomaan heille suoritteita. Yksilön kannalta; kukapa suomalainen ei haluaisi itselleen yliopistollista tutkintoa.

Vielä ei tarkkaan tiedetä, miten yliopistot toteuttavat edellä mainitut vuoden pituiset täydentävät opinnot. Hoitavatko laitokset ne, vai esimerkiksi avoin yliopisto? Joka tapauksessa tulossa on uusi myyntiartikkeli suomalaisille koulutusmarkkinoille.

Yliopisto-opintoihin liittyvät uudistukset kiinnostavat kansanopistoja. Esitysten jatkovalmistelua on syytä seurata yhteistyön hengessä. Nuoren ihmisen tulevaisuuden rakentamisessa haluamme olla mukana.

Hannu Salvi
Hannu.Salvi@ksopisto.fi

Den unga som hittat sin nisch är allas gemensamma mål,

skriver chefredaktör **Hannu Salvi**.

Docent **Sakari Ahola**, som utrett utvecklingen av universitetens studerandeval, lämnade in sin slutrapport i mars. Ahola föreslår en riksomfattande gemensamt studerandeval samt att göra valprocessen lättare.

Ahola förhåller sig försiktigt till förslaget, som går ut på att underlätta de nya studenternas ställning i ansökningsprocessen. Ett snabbt inträde till universitetet garanterar inte att man blir snabbt färdig.

Folkhögskolorna kan tänkas se de snabba förflyttningarna från gymnasium till universitet som ett hot, speciellt om de unga straffas för att de gått ett på folkhögskolan.

Folkhögskolornas, vårt lands regerings och universitetens mål är ändå de samma. Alla strävar till, att de unga hittar en utbildningsnisch som passar en bäst, studerar motiverat och blir klar med sina studier. Det är frågan om samarbete, inte om tävlan. Man har sett klart, att ett läsår på folkhögskolan har hjälpt de unga att klargöra sina mål, hindrat många felaktiga val och förbättrat studiefärdigheter så, att de tagit sin slutexamen.

HS

Ammatillisen aikuiskoulutuksen lähiajan kehittämistoimet

Ammatillisen aikuiskoulutuksen lähivuosien kehittämistoimia ohjaa hallitusohjelma ja viime vuoden lopulla vahvistettu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma (Kesu) vuosille 2003-2008. Monen toimenpiteen takana ovat parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän (OPM 3:2002) ehdotukset.

Vuoden 2003 talousarviossa toteutettiin jo ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen keskittäminen kokonaan valtiosuusjärjestelmään, mutta ratkaisut lisäkoulutuksen ohjauksen kehittämisestä (järjestämisluvat) ja järjestäjäverkkoa koskevat ehdotukset siirtyivät myöhemmäksi.

Järjestämislupien uusiminen

Ammatillisen peruskoulutuksen osalta hallitusohjelmassa mainittu järjestämislupien uusiminen on tätä kirjoitettaessa päätösvaiheessaan. Järjestämisluvassa kokonaispöytäkirjapaikkamäärä jaetaan opetussuunnitelmaperusteisen ja tutkintoperusteisen koulutuksen paikoiksi. Kun tutkintoperusteisessa koulutuksessa on valtaosin kyse aikuisille suunnatusta koulutuksesta, päätöksillä ohjataan samalla pitkälle aikuiskoulutuksen määrää. Järjestäjät ovat varsin laajasti hakeneet aikuiskoulutuksen paikkoja, joten todellista siirtoa aikuiskoulutuksen suuntaan tapahtuu. Prosessia on hidastanut runsas lisäpaikkojen haku, jolloin hakemuksia on jouduttu tarkistamaan. Ohjeistuksessa oli korostettu, että muutokset tehdään nykyisten paikkamäärien sisällä.

Ikäluokkien pientyessä ei peruskoulutuksen paikkojen lisäämiseen etenkin nuorten koulutuksessa ole pitämällä tähtäimellä tarvetta.

Lisäkoulutuksen järjestämislupa on osa ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupaa tai koululainsäädännön siirtymäsäännösten perusteella suurella joukolla toimijoita. Vuoden 2003 alusta tapahtunut valtiosuuden keskittäminen toisen asteen ammatillista koulutusta antaville

järjestäjille merkitsi sitä, että valtiosuutta saa vajaa 200 järjestäjää. Mukana on 39 kansanopistojen ylläpitäjää. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvat ovat sisällöltään niukkoja ilman koulutusaloja tai määrällistä säätelyä. Määrällinen säätely tapahtuu valtiosuuspäätöksen kautta monin tavoin samaan tapaan kuin vapaassa sivistystyössä. Tulevan vuoden valtiosuus perustuu pitkälti aiemman toiminnan määrään ja koska määräraha on ylärajansa, kaikkien järjestäjien toiminta vaikuttaa myös yksittäisen järjestäjän saamaan rahoitukseen.

Näistä syistä johtuen on mietitty, saataisiinko valtiosuuden määrään suurempaa ennakoitavuutta määrittelemällä järjestämisluvissa samaan tapaan kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa paikkamääriä. Kyseessä on tämän tapaisen vakauden ja toisaalta lisäkoulutuksessa tarvittavan joustavuuden vaikeasta yhteensovittamisesta, joten tarkkaa mallia ei ole vielä olemassa.

Työryhmä ammatillisen lisäkoulutuksen kehittämistyölle

Ammatillisen lisäkoulutuksen suurin ongelma on viime vuosina ollut rahoituksen tason huomattava lasku. Kun määräraha oli korkeimmillaan vuonna 1998 noin 239 milj. euroa,

se on vuonna 2004 runsaat 85 milj. euroa. Samalla rahoitusjärjestelmän muutokset ja monimutkaisuus ovat vaikeuttaneet järjestäjien mahdollisuuksia ennakoida tulevaa rahoitusta. Toiveet suuremmasta vakaudesta ja ennakoitavuudesta rahoituksessa ovat ymmärrettäviä.

Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotuksissa ja työn jatkotoimissa ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten ja valtakunnallisten ammatillisten erikoisoppilaitosten asema on saanut paljon huomiota. Nämä oppilaitokset ovat olleet aina lisäkoulutuksen suuria järjestäjiä ja kärsineet määrärahan supistamisesta muita järjestäjiä enemmän. Oppilaitokset ovat pitäneet tärkeänä asemansa ja tehtäviensä määrittelyä lainsäädännössä. Kehittämissuunnitelman tätä koskeva maininta niiden aseman ja tehtävien järjestämisestä nykyisessä koulutuslainsäädännössä on pohjana jatkotyölle. PAT2 -jatkotyöryhmä esitti asian hoitamista ns. työelämän aikuisopistoja koskevalla lainsäädännöllä.

Kehittämissuunnitelman maininnat ammatillista aikuiskoulutusta hoitavien oppilaitosten kehittämisestä valtakunnallisesti ja alueellisesti toimivana verkostona liittyvät edellä mainittuihin kohtiin, mutta myös aikuiskoulutuksen koko ohjausjärjestelmään, jota halutaan vahvistaa.

Edellä mainittu muodostaa taustaa opetusministeriön 10.3.2004

asettamalle valmistelu-ryhmälle, jonka toimeksianto on seuraava:

1) laatia ehdotukset hallituksen esitykseksi ja esityksen perusteluiksi ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten ja valtakunnallisten erikoisoppilaitosten aseman ja tehtävien määrittelyä nykyisessä koulutuslainsäädännössä;

2) laatia tarvittavat laskelmat ja selvitykset sekä ehdotukset ohjeistukseksi ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupien uusimisesta, järjestämislupien käsittelyssä ja päätöksenteossa noudatettavista periaatteista ja valmistelun organisoinnista;

3) laatia ehdotukset perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan ammatillista aikuiskoulutusta hoitavien oppilaitosten kehittämisessä valtakunnallisesti ja alueellisesti toimivaksi verkostoksi sekä jatkuvan kehittämisen ja laadunarvioinnin järjestämisessä; sekä

4) laatia selvitykset ja laskelmat ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen määräytymistä koskevista tarkistamistarpeista ja ehdotukset niiden toimeenpanon edellyttämistä säädöksistä.

Valmisteluryhmän määräaika toimeksiannon ensimmäisen kohdan osalta on 15.9.2004 mennessä ja muiden tehtävien osalta 30.11.2004 mennessä. Valmisteluryhmä on opetusministeriön ja Opetushallituksen virkamiestyöryhmä ja mukana on myös työministeriön edustaja. Muutosten aikataulu tähtää vuoden 2006 alkuun. Tätä kirjoitettaessa työryhmä ei ole vielä kokoontunut.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten kohdalla keskeinen arviointi niiden asemasta ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisessä tehtiin valtiosuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä, joten suuria muutoksia ei liene odotettavissa. Kyseessä ei ole suljettu järjestelmä, mutta toisaalta joudutaan miettimään sitä, säilytetäänkö järjestämislupia laajassa mitassa vain teoriassa ilman valtiosuutta, kun toimintaa ei todellisuudessa ole järjestetty.

Kehittämissuunnitelmassa keskeisesti esillä ollutta mitoitustyötä jatketaan myös aikuiskoulutuksen

osalta omassa ennakointi- ja mitoitushankkeessa, joka käynnistettäneen vielä kevään aikana. Lääninhallituksille on myös hiljattain annettu tehtävä laatia aikuiskoulutuksen alueellisen vaikuttavuuden toimenpideohjelmat. Nämä hankkeet täydentävät toisiaan niin, että lääninhallitusten vastuulla olevassa hankkeessa keskitytään enemmänkin laadullisiin ja rakenteellisiin kysymyksiin, kuten koulutuksen saavutettavuus, järjestäjäverkosto ja sen toimivuus. Myös näiden hankkeiden aikataulu tähtää vuoden 2005 alkuun.

Arja Mäkeläinen
opetusneuvos
opetusministeriö

kuvat: LK

Suomen Kansanopistoyhdistys ry

järjestää

Ammatillista
koulutusta
järjestävien
kansanopistojen
neuvottelupäivän
20.4.2004
SFV-salissa
Helsingissä

lisätietoja:
www.kansanopistot.fi

Noste on uusi mahdollisuus

Vuoden ajan käynnissä ollut Noste-ohjelma on haastavan tehtävän edessä. Se on haastanut aikuiskoulutuksen valtaviiran nostamalla tasa-arvon keskeiseksi arvoksi. Noste ei kuitenkaan ole vain koulutustason kohottamisohjelma, jolla pyritään parantamaan vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien aikuisten osaamista. Noste haastaa aikuiskoulutuksen toimijat myös uudistamaan toimintatapojaan.

Aikuisten koulutustason kohottamisohjelma on viisivuotinen ohjelma, joka kohdistuu vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa oleviin 30-59-vuotiaisiin. Perusasteen tutkinnon puuttuessa voi ohjelman toimenpiteisiin hakeutua jo 25-vuotiaana. Pääasiallisena tarkoituksena on edistää työstä käsin tapahtuvaa pätevyyden hankkimista, mutta myös työhallinto pyrkii osaltaan edistämään Noste-ohjelmaa tarjoamalla koulutusmahdollisuuden työttömille.

Ammattipätevyys lähes ilmaiseksi

Yhteiskunta on Noste-ohjelmassa tehnyt työssä olevalle aikuiselle hyvän tarjouksen. Ammattipätevyyden hankkiminen työstä käsin on mahdollista ja vieläpä liki ilmaiseksi. Opiskelijalle luvataan mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen ja opintojen henkilökohtaistamiseen. Valtion vuoden 2004 talousarviossa on varauduttu runsaan 7 000 opiskelijan opintojen käynnistämiseen ja hallitusohjelma lupaa ohjelman laajentuvan 10 000 opiskelijan tasolle. Ohjelman keskeisessä voisi siten liki 50 000 aikuis-

ta hankkia itselleen joko ammatillisen tutkinnon, tutkinnon osan, tietokoneen ajokortin tai suorittaa peruskoulun tai lukion opinnot loppuun.

Nosteen verkkinainen käynnistyminen kuvaa hyvin sen tarpomista uudella ja osin kivikkoisella polulla. Noste organisoitiin alueelliseksi hankkeiksi, joissa koulutuksen järjestäjät pyrittiin saamaan laajaksi yhteistoimintaverkostoksi. Tehtävä ei vaikuttanut helpolta kilpailulle altistetussa aikuiskoulutuskentässä. Organisoitumiseen menikin monella alueella melkoisesti aikaa, eikä ihme, sillä lähtökohdaksi oli omaksettava verkoston yhteinen palvelukyky, opiskelijan ja työelämän tarpeet.

Alueelliset verkostot ovat Noste-ohjelman vauhuus, mutta niissä voi piillä myös ongelma. Haluaako oppilaitos kantaa osaltaan sosiaalista vastuuta vähän koulutetuista aikuisista vai onko Noste vain liiketoiminnan segmentti muiden joukossa. Kohderyhmä on haastava – helpompaakin työtä on tarjolla. Rahoituksen tulee olla kannustavaa, jotta oppilaitoksen motivaatio Nosteen kohderyhmän parissa työskentelyyn on mahdollisimman korkea. Aktiivisesti toimiville Noste-oppilaitoksille olisikin myönnettävä ylimääräistä tuloksellisuusrahaa.

Työelämää huomioidaan

Noste tarjoaa toisaalta oppilaitoksille mahdollisuuden oman toimintansa kehittämiseen. Erityisen tarpeen tämä on työelämäyhteyksien parantamiseksi. Jo nyt on käynyt selväksi, että oppilaitosten työtävät työelämän suuntaan vaihtelevat tuntuvasti. Noste on haaste uudelle kumppanuudelle, jossa aidosti kehitetään työelämälähtöisyyttä ja opiskelijan omaan elämäntilanteeseen soveltuvia koulutusmuotoja. Oppilaitoksilta odotetaan tuntuvasti suurempaa joustavuutta, kuin mihin on monesti totuttu. Vastaavasti on tarpeen rohkaista työelämän toimijoita vaatimaan työelämän tar-

peet huomioonottavia työmuotoja.

Monilla työpaikoilla ei ole juurimitään kokemusta yhteistyöstä oppilaitosten kanssa. Oppilaitosmaailma voi näyttäytyä byrokraattisena ja joustamattomana. Työelämäkumppanuutta olisi kuitenkin rohjetava avata myös näihin työpaikkoihin.

Hakeva toiminta on keskeinen työmuoto, jolla pyritään henkilökohtaiseen yhteeyteen kohderyhmään kuuluvien aikuisten kanssa. Tähän työhön on lähtenyt myös SAK yhteistyössä jäsenliittojensa, työnantajien, oppilaitosten ja viranomaisien kanssa. Merkittävä osa kohderyhmän 380 000 aikuisesta löytyy SAK:n jäsenliitoista. SAK osallistuu hakevaan toimintaan ja tiedotukseen omalla Osaava pärjää -hankkeella.

Työmarkkinajärjestöt ovat tulopoliittisessa sopimuksessa antaneet vahvan selkänöjan Noste-ohjelmalle. Myönteinen tuki on tärkeää käytännön työssä, mutta se ei vielä riitä. Toiminnassa syntyvät uudet, hyvät käytännöt on saatava leviämään. Eri toimijoiden yhteistyöllä Noste-ohjelma voi kehittyä innovatiiviseksi, aikuiskoulutusta kokonaisuudessaan uudistavaksi. Parhaimmillaan ohjelma on oppiva ja muuttuva hanke, jossa toiminnasta saatu palaute kehittää työmuotoja.

Työelämässä on runsaasti aikuisia, joita kiinnostaa pätevyyden kohottaminen, jos siihen vain tarjoutuu edullinen, elämäntilanteeseen istuva mahdollisuus. Tämän on Noste-ohjelman hakeva toiminta jo osoittanut. Työnantajan tuki lisää tuntuvasti halukkuutta koulutukseen. Monella työntekijällä olisi kiinnostusta vanhentuneen ammatillisen tutkinnon päivittämiseen tai uudelleen koulutukseen. Jatkossa onkin harkittava, miten myös nämä aikuiset voivat saada uuden mahdollisuuden.

Markku Liljeström
koulutuspäällikkö
SAK

Nosteesta myös sivulla 18

Ammatillinen koulutus tuo haasteita opistoille

Ammatillisen koulutuksen päätavoitteena on ammattitaito ja työelämän tarpeiden täyttäminen. Ammatillisen ja vapaan sivistystyön koulutuksen jyrkkä rajaaminen ei ole kuitenkaan perusteltua. Voidaan kait sanoa, että lähes kaikki koulutus on ammattitaitoa parantavaa ja työelämävalmiuksia lisäävää.

Suomen koulutusjärjestelmä, joka perustuu lakeihin, on määritelty tavoitteet sekä toiminnalliset ja rahoituskelliset puitteet erikseen mm. ammatilliselle koulutukselle, ammatilliselle aikuiskoulutukselle ja vapaalle sivistystyölle. Syntyneet tutkintorakenteet, lupakäytännöt ja koulutusmuotokohtainen hallinnointi tuovat enemmän rakenteesta johtuvia eroja kuin mitä koulutusten sisällöt edellyttäisivät. Toivottavasti ainakin osa kansanopistojen vapaan sivistystyön koulutuksesta voidaan opinnollistaa myös ammatillisen koulutuksen kriteerit täyttäväksi.

Kansanopistot ovat oppineet itsenäiseen ja innovatiiviseen koulutuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen. Ammatilliset koulutukset ovat määrällisesti ja sisällöllisesti ohjattuja. Koulutukset edellyttävät yhteistyötä työelämän ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa. Tutkintokoulutukset edellyttävät niin ikään tiivistä yhteydenpitoa opetusviranomaisiin, tutkintotoimikuntiin ja muihin kouluttajiin.

Ammatillinen koulutus tuo myös uusia haasteita opistojen henkilö-

tölle. Opettajan ammattitaito saa aivan uusia piirteitä, kun puhutaan opiskelijan ohjauksesta, opetussuunnitelmien perusteista, opetussuunnitelmista, henkilökohtaistamisesta, Hops:sta, Hensu:sta, Hojks:sta, työelämäosaamisesta, työpaikkaohjaajista, valmistavasta koulutuksesta, näytöistä, näyttötutkinnoista, näyttötutkintomestareista, arvioinnista, itsearvioinnista, kolmikannasta, tutkintoedellytysten arvioinnista, oppisopimuksista jne.

Ei mikään sivujuonne

Kilpailukykyisellä kansanopistolla pitää olla kaikki tämä hyvin hallinnassa. Kilpailukyvyyn ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa panostamista henkilöstön osaamiseen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyöverkostoihin. Kun kansanopisto on valinnut ammatillisen koulutuksen toimintamuodokseen, sitä ei voi pitää minään sivujuonteena tai täydentävänä toimintana. Siihen on panostettava, siihen on panostettava paljon.

Suomen kansanopistot ovat erikoistuneet ammatillisessa koulutuksessa ammatteihin, joissa sosiaalinen vuorovaikutus, ihmisten kohtaaminen, luovuus ja kyky itsenäiseen toimintaan korostuu. Tämä on ollut luonnollinen kehityssuunta, koska opistojen arvopohja ja muu koulutustarjonta ovat tukeneet tämän suuntaista painotusta. Opistojen sosiaalinen kulttuuriympäristö on antanut hyvät edellytykset ammattitaidon kehittymiselle. Sisäoppilaitosmainen koulutus on vahvuus, jota kansanopistojen erityisesti pitää hyödyntää.

Uskoa onnistumisesta ja osaaamisesta tukee mm. ammatillisen koulutuksen tuloksellisuusrahoitus. Kahtena vuotena jaettuja lisärahoituksia ovat saaneet myös opistojen ylläpitäjät.

Ammatillisen koulutuksen määrät kasvussa

Rohkeuden ja aktiivisuuden puutteesta ei kansanopistoja voi myöskään syyttää. Lähes puolella opistoista on joko ammatillista perustai lisäkoulutusta. Opistot järjestävät sekä opetussuunnitelma- että näyttösuunnitelmapohjaista perustutkintokoulutusta ja lisäkoulutusta entistä useampaan ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon. Ammatillisen koulutuksen määrät ovat olleet kasvussa.

Suomen Kansanopistoyhdistyksen ja kansanopistoliiikkeen näkökulmasta on tärkeätä, että kansanopistojen mahdollisuudet ammatillisen perus- ja täydennyskoulutuksen tuottajina turvataan. Ammatilliseen koulutukseen opistot ovat investoineet paljon, koulutuksesta on tullut opistojen perustoimintaa. Eräillä koulutusaloilla kansanopistoilla on johtava asema. Näiden kehittyminen ja uusien mahdollisuuksien luominen kansanopistoille on Kansanopistoyhdistyksen tavoitteena.

Kansanopistoyhdistys perusti vuoden 2002 lopulla ammatillisen koulutuksen työryhmän. Työryhmän tehtävänä on ollut ammatillisen koulutuksen kehityksen seuraaminen, edunvalvonta, kouluttaminen ja tiedottaminen. Työryhmän toimintaedellytykset paranevat tänä vuonna, koska yhdistyksen toimistolla on mahdollisuus lisätä työvoimaa työryhmätyöhön.

Antero Saarivirta
rehtori
Kankaanpään opisto
SKY:n ammatillisen työryhmän
puheenjohtaja

Kansansivistystehtävästä monipuoliseksi koulutustavarataloksi

Kansanopistotoiminnan perinteet ovat vahvasti juurrutetut vapaaseen sivistystyöhön, yleissivistävään traditioon. Perinteisen koulustehtävän rinnalle ovat yhä useammat opistot rakentaneet koulustehtävänsä ammatilliseen peruskoulutukseen ja yhä laajenevassa määrin myös ammatilliseen lisäkoulutukseen, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin.

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen tuo kansanopistoille haasteita. Lähtötilanteessa on merkittävää, millaiset työelämäyhteydet opistolla on entuudestaan, miten verkottunutta toiminta on muutoinkin. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa on tärkeää ennakoida yhdessä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa alueellisia työvoima- ja koulutustarpeita. Millaista tarjontaa on ko. aloilla? Mikä on työllistymistilanne? Millaista lisäkoulutusta työyhteisöt tarvitsevat? Jos oppilaitoksella on jo vakiintuneet verkostot ovat lähtökohdat koulutusten suunnitteluun ja toteuttamiseen suotuisimmat kuin että verkostot vasta luodaan koulustehtävää laajennettaessa. Työelämäverkostoituminen on erityisen tärkeää lisäkoulutuksen puolella. Työelämälähtöisyys ja joustavuus työyhteisöjen kehittämisen moninaisissa tarpeissa puntaroidaan. Parhaiten tavoitteisiin päästään, jos

työyhteisöjen edustajat ovat jo suunnitteluvaiheessa vaikuttamassa ryhmäkohtaisten opetussuunnitelmien laatimiseen.

Opetustyön painopisteet muutoksessa

Aikuisten tutkinnot toteutetaan näyttötutkintoina. Opistot voivat toimia joko itse näyttöjen järjestäjinä tai ostaa näytöt joltain muulta oppilaitokselta, jolla järjestämissopimus on. Näyttöjen järjestämisedellytykset arvioidaan näyttöjen järjestämissopimusta haettaessa tutkintotoimikunnilta. Tutkintotoimikunnat edellyttävät usein myös Opetushallituksen arviointia ennen järjestämissopimuksen hyväksymistä. Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa ja näyttötoiminnassa konkretisoituu vahvasti muuttuva uusi opettajuus. Opettajan työssä perinteisen lähiopetuksen määrä vähenee,

suhde valmistavaan koulutukseen on muuttunut. Painopiste opiskelijoiden ohjauksessa on opintojen aloitus- ja päättövaiheessa (henkilökohtaistaminen ja näytöt). "Perinteisessä" opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa keskeisessä merkityksessä taas on ollut järjestettävä lähiopetus ja siihen liittyvät järjestelyt. Myös etä- ja verkko-ohjauksen taitoja tarvitaan. Aikuiskoulutus ja siihen keskeisesti liittyvä näyttötoiminta tuo opettajan työhön erilaisia suunnittelu, organisointi- ja koordinoititehtäviä sekä säännöllistä yhteistyötä työpaikkojen kanssa, arviointia ja arviointikoulutusta työelämän arvioijille. Tässä uudenaikaisessa opettajuudessa on tärkeää, että opettajan työn resurssit on kohdennettu oikein ja mitoitettu työtehtäviä vastaviksi. Vaatisivatko opetusalan työehtosopimukset "päivitystä" näiltä osin?

Opintojen henkilökohtais- taminen vaatii järjestelmiä

Monien oppilaitosten haasteena on luoda käytäntöjä ja rakenteita opintojen henkilökohtaistamiseen.

Tämä nousee erityisesti esille aikuiskoulutuksessa ja siellä varsinkin lisäkoulutuksen puolella. Lähtökohdat opiskeluun ovat hyvin monitahoiset; työ- ja elämäkokemus, erilaiset koulutustaustat, alanvaihtajat. Aiemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen ovat merkittävässä roolissa opiskelijoiden henkilökohtaisia opiskeluohjelmia laadiittaessa. Aikuisopiskelijan ohjaukselle tuo lisävärinsä myös koulutusmotivaatioiden vaihtelevuus. Nämä seikat edellyttävät opetushenkilöstöltä vahvaa päämäärätietoisuutta, tutkinnon perusteiden hyvää tuntemista ja yksilöllisten oppimisvalmiuksien tunnistamiskykyä. Ammattitaitovaatimusten avaaminen yhdessä työelämän edustajien ja opiskelijoiden kanssa edellyttää vahvaa ammatin tuntemista, luovuutta pedagogisissa ratkaisuissa sekä usein työyhteisötasolla myös konsultatiivisia taitoja. Aikuiskoulutus edellyttää suunnittelijoilta ja opettajiltakin entistä vahvempaa taloudellista osaamista, tietoisuutta talouden reunaehdoista laatiesaan yksilöllisiä tai työelämälähtöisiä ratkaisuja.

Järjestämisluvilla säädeltyä

Ammatillinen koulutus on järjestämisluvilla säädeltyä. Järjestämisluvista päättää opetusministeriö. Mikäli ammatillinen perus- tai lisäkoulutus ei sisälly oppilaitoksen järjestämislupaan tulee muutosta hakea ministeriöltä. Lisäkoulutuspaikat ovat olleet haettavina marras-joulukuussa, niin oppisopimuksen kuin muunkin lisäkoulutuksen osalta. Ammatillinen koulutus on tuonut taloudellisia resursseja kansanopistojen infrastruktuurin ylläpitämiseen. Lisäkoulutuksesta ja niihin liittyvistä näytöistä voidaan periä myös kohtuullisia maksuja.

Soili Lehtiniemi
Kirjoittaja on Seurakuntaopiston
aikuiskoulutuspalvelujen
koulutusjohtaja
Soili.Lehtiniemi@srk-opisto.fi

Uudet tutkinnot

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon tutkinnon perusteet valmistuivat loppuvuodesta 2003. Opetushallitus on nimennyt tutkintotoimikunnan joka järjestäytyi tammikuussa 2004. Tutkintotoimikunnan puheenjohtajana toimii **Timo Nerikko**.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan at on vapaa-aika- ja liikunta-alan (1.1.05 humanistinen ja kasvatusala) tutkinto. Lasten ja nuorten erityisohjaaja työskentelee vaativissa kasvatus-, ohjaus- ja organisointitehtävissä. Hänen erityisosaamistaan ovat sosiaaliset ja verkottumisen taidot sekä kyky tunnistaa yksilöllisiä ja yhteisöllisiä ohjauksen haasteita.

Lasten ja nuorten erityisohjaaja työskentelee esim. erityisnuorisotyössä, monikulttuurisessa työssä, nuorten ja erityisryhmien toimintakeskuksissa ja työpajoissa, lastensuojelutyössä, laitoksissa ja sairaaloissa, kansalais- ja järjestötoiminnassa, päivähoitossa, seurakunnan lapsi- ja perhetyössä, kouluissa, iltapäiväkerhoissa, vapaa-aikakeskuksissa, alan yrityksissä sekä itsenäisenä yrittäjänä.

Seurakuntaopistossa aloitettiin ko. tutkinnon valmistava kou-

lutus syksyllä 2003. Useat kansanopistot ovat aloittamassa koulutusta syksyllä 2004. Myös sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksilla on ollut kiinnostusta koulutuksen järjestämiseen.

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinnon perusteet on hyväksytty joulukuussa 2001. Tutkintotoimikunta on järjestäytynyt ja solminut ensimmäisen, ja tällä hetkellä ainoan näyttöjen järjestämissopimuksen Seurakuntaopiston kanssa. Tutkintotoimikunnan puheenjohtajana toimii **Henry Hedman**. Valmistava koulutus alkoi syyskuussa 2003. Ensimmäiset romanikulttuurin ohjaajat valmistuvat joulukuussa 2004.

Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto on kulttuurialan koulutusta. Tutkinnossa voi suuntautua romanikielen opetukseen, ohjaustoimintaan tai romanikulttuurisihteerin työhön. Romanikulttuurin ohjaajat voivat työskennellä esim. kulttuurin tulkkeina ja ohjaajina kouluissa, kulttuuripalveluissa, nuorisotyössä, kansalaistoiminnassa, kuntoutus-, huolto- ja hoitolaitoksissa, harrastustoiminnassa sekä monikulttuurisessa työssä.

Tilläggsutbildning för vuxna – en utmaning för folkhögskolan

Sedan 1968 har man erbjudit turismutbildning vid Åbolands folkhögskola Språk- och turisminstitutet (ÅfSTI) i Pargas. Under åren har utbildningssystemet i olika revideringar förändrats vilket inneburit nya utmaningar och nya krav på utbildningsanordnarna. Förändringarna har många gånger varit betydande för en liten svenskspråkig enhet som ÅfSTI, men man har genom åren satsat på att vara öppen för nya utmaningar.

Magnus Sundman på Åbolands folkhögskolas balkong

Vuxenutbildningen har blivit en allt viktigare del av verksamheten och den ställer speciella krav på utbildaren. Man måste kunna vara flexibel och möta studerandes och näringslivets behov. Det är inte alltid lätt för utbildningsarrangören att förena de olika kraven som ställs, inte heller för de vuxna studerande att kunna kombinera arbete och familjeliv med studier.

Utbildningen tidigare gratis

Systemet med fristående yrkesexamen startade 1994 när Lagen om tilläggsutbildning för vuxna trädde i kraft. ÅfSTI:s tillstånd för yrkesexamen för turistguide kom 1995 och hösten 1996 startade första gruppen med förberedande utbildning. **Magnus Sundman**, lärare vid ÅfSTI, hade hand om planering och förverkligande av den första förberedande utbildningen. Han berättar att det verkligen satsades på den

utbildningsformen.

- Utbildningen var gratis för de studerande, dessutom ingick både logi och mat. Man såg att det fanns ett behov av guider och genom att stöda utbildningen försökte man tillgodose detta behov. Nu har antalet platser för tilläggsutbildning begränsats och de studerande betalar för utbildningen.

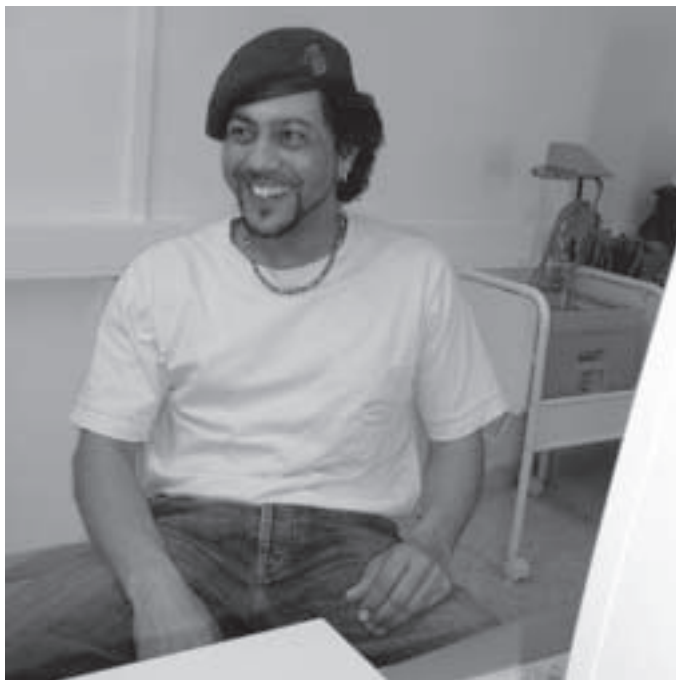
Magnus Sundman tycker att systemet med tilläggsutbildning för vuxna är bra

- Det är en bra princip att man kan skaffa sig kunskaper och färdigheter på olika sätt. Man utgår från individen och räknar med den arbetserfarenhet och den utbildning man har från tidigare. Det är ett flexibelt system där näringslivets behov är utgångspunkten för utbildning och examina. - Men, tillägger han, ett problem med tilläggsutbildning är rekryteringen: det har ibland varit svårt att nå rätt målgrupp. Tilläggsutbildningen är ju behörighet-

sgivande och inte ett omskolningsprogram. Därför borde alla som tänker avlägga yrkesexamina ha branscherfarenhet. Har man inte erfarenhet från tidigare bör man söka sig till en grundutbildning, menar Sundman. - För att nå "rätta" personer är studiehandledningen mycket central; de studerande borde genast i rekryteringsskedet få klart för sig vilka kraven är och vilken utbildning som passar, säger Sundman.

Examensmästare behövs

För att få tillstånd att ordna tilläggsutbildning och rätt till examination måste utbildningsarrangören ha ett visst antal examensmästare. Vid ÅfSTI deltar som bäst tre lärare i examensmästarutbildning. - Detta är ett viktigt led i vårt utvecklingsarbete, säger **Anita Sjöholm**, t.f. rektor på ÅfSTI. Hon berättar att man fr.o.m. nästa höst erbjuder vuxenut-

Mata Israel – studerande på ÅfSTI

bildning med sikte på grundexamen.

- Finansieringsgrunderna har ändrat och vi har väldigt få platser för förberedande utbildning, men vi vill gärna fortsätta satsa på utbildning för vuxna. Det nationella programmet Kunskapslyftet ingår också i utvecklingsarbetet. Sedan hösten 2003 administrerar ÅfSTI Lyftet-projektet Vuxenskolan i Pargas. I projektet deltar de skolor som erbjuder yrkesutbildning i Pargas, dvs. Åbolands Yrkeskola, Finlands Fiskeri- och miljöinstitut samt Karis Kurscenters enhet i Pargas.

- Kunskapslyftet har aktualiserat behovet av utbildning för vuxna och projektet fungerar som stödmotor för samarbetet i regionen. Vi önskar genom detta samarbete nå mera permanenta lösningar för vuxenutbildningen i Pargas, säger Anita Sjöholm. Och tillägger: - Det är en arbetsprocess, där vi försöker införa nya pedagogiska metoder. Vi arbetar som bäst bl.a. med att utveckla flerformskurser.

- Vuxna behöver mera flexibilitet eftersom studier ska kunna kombineras med arbete och vuxnas livssituation ofta kräver olika alternativ. Även studiehandledningen är mycket viktig, poängterar Sjöholm.

Utbildningen lockar också utlänningar

ÅfSTI erbjuder också förberedande utbildning på engelska. Hösten 2003 startade den andra gruppen inom utbildningsprogrammet "tourism activities". Utbildningen förbereder för fristående yrkesexamen inom turism och har lockat personer med varierande bakgrund. En av de studerande, **Mata Israel**, påbörjade sina studier vid ÅfSTI senaste höst. Israel har bott i Finland i 12 år, har en finsk fru och två döttrar. Men han är uppvuxen i Dominikanska Republiken, ett land där turismen är en mycket viktig näring.

- Jag har levt med turismen hela mitt liv. Under min barndom fanns det turister överallt och jag har jobbat som guide och som receptionist på femstjärninga hotell. I Finland har jag jobbat på Sverigebåtarna i många år, men jag ville vidare och sökte mig därför till kursen, berättar Israel.

Israel talar många språk och har en dröm om att i framtiden kunna ordna resor till Dominikanska Republiken. I sommar kommer han att göra sin praktikperiod där och kommer då att bygga upp nätverk

för att kunna ordna resor för finländare.

- Jag har bott i Finland länge, jag kan språken och jag vet vad finländarna vill ha. Därför tror jag på idén, säger Israel. Vad har då turismutbildningen vid ÅfSTI gett honom? - Vi får det vi behöver för att bli mera professionella i vår bransch. Vår grupp har av olika orsaker varit ganska instabil och i början var det vissa informations- och byråkratiska problem gällande en del frågor, men nu har vi börjat göra verkliga projekt och det känns mera motiverande. Det är väldigt mycket upp till oss själva, menar Israel. Man måste själv hitta studiemotivationen och jobba för att lära sig och gå vidare, säger Israel.

I höst erbjuder ÅfSTI vuxna studerande möjligheter att i flerform påbörja utbildning för grundexamen i turism med inriktningarna turisttjänsteman och producent av resetjänster. Man ordnar också engelskspråkig förberedande utbildning för yrkesexamen: tourism activities. Förberedande utbildning för yrkesexamen för turistguide planeras starta 2005. Det finns även möjligheter att avlägga fristående yrkesprov.

text:

**Lena Långbacka
utbildningsplanerare
Åbolands folkhögskola Språk- och
turisminstitutet**

foto:

**Lena Långbacka (s.12)
Dick Essén (s.13)**

Ni minns väl, att
Finlands Folkhögskolföreningens nya
adress är:
Annegatan 12 A 18,
00120 Helsingfors

Näyttöaineistojen laadinta on nyt loppusuoralla!

Vuoden 2005 elokuussa opintonsa aloittavat Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen opiskelijat suorittavat muiden ammatillisia perustutkintoja suorittavien opiskelijoiden tavoin koulutuksensa aikana näytöt, joiden avulla he osoittavat saavuttaneensa ammatillisten opintojen tavoitteet. Näiden näyttöjen sisältöjä valmistellaan ja testataan parhaillaan kuumaisesti neljässä eri oppilaitoksessa. Palaute vaihtelee hämmästyksestä tyytyväisyyteen ja jokainen mukana olleista kertoo omaa tarinaansa ammatillisesta kehittymisestään.

Kanneljärven Opiston NuVa 2-linjan opiskelijat Abdi Kadar Mohamed Gelle, Anna Eiskonen ja Marika Reivo.

Opetushallituksen esittämän ja Euroopan Sosiaalirahaston tukeman haasteen näyttöaineistojen kehittämisestä otti vastaan Kanneljärven Opisto vuonna 2002 ryhtymällä hallinnoimaan ESR-näyttöaineistoprojektia. Yhteistyökutsuun vastasivat Suomen Nuoriso-opisto, Orimattilainstituutti ja Finns folkhögskola sekä kymmenet työelämän edustajat, nuorisotyön ammattilaiset Etelä-Suomesta. Tänä vuonna ovat myös opiskelijat päässeet sanomaan painavan sanansa.

Tavoitteena selkeys ja ymmärrettävyys

-Tentit ja portfoliot ovat ihan järjestyksessä asioita, mutta näytöt tuntuvat henkimaailman tieteiltä, lausuvat ensimmäisinä mielipiteinään opiskelijat, joille käsite näyttö on aivan uusi.

Näyttöjen ohjeistukset nostavat kuitenkin silmien eteen selkeän kuvan siitä, mitä näytössä pitäisi tehdä ja miten se arvioidaan. "Opiskelija rajaa kohderyhmän, laatii markkinointisuunnitelman, tiedottaa toiminnastaan..." Kaikki keskeinen osaaminen on ilmaistu tekemisenä ja ymmärrettävällä kielellä. Arvioinnin kohteissa kerrotaan mitä asioita näytössä arvioidaan ja millä kriteereillä arvosanoja annetaan.

Kanneljärven Opistolla on näytöt otettu käytäntöön vuonna 2001 uuden opetussuunnitelman tultua voimaan. Opiskelijoilla on ollut käytössään opiston laatimat ohjeistukset, mutta nyt näyttöaineistoja testataan uusilla ohjeistuksilla. Opiskelijat vertaavat keskenään vanhoja ja nyt valmisteilla olevia ohjeistuksia. - Kyllä täytyy sanoa, että vanhat ohjeistukset olivat hieman epäselvät, sanoo **Anna Eiskonen** Kanneljär-

ven Opiston NuVa 2-linjalta. -Sai kauan miettiä, että mitähän se opettaja odottaa minun tekävän ja miten. Ja jos työelämän edustaja oli ensimmäistä kertaa tekemisissä näytön kanssa niin tuntui että sekin oli aika sekaisin. Arviointikriteereitä oli myös aikaisemmin hirveä määrä ja se vei ihan paniikkiin. Nyt nämä asiat on selkiytetty.

Myös arvioinnin dokumentointiin keskitytään huolellisesti. Näyttö arvioidaan kolmikantaperiaatteella ja numeraalinen arvio annetaan kuudesta kokonaisuudesta: työtehtävän hallinta, työprosessin hallinta, työn perustana olevan tiedon hallinta, työturvallisuus, ydinpainotukset ja yhteiset painotukset. Kunkin osapuolen arviointiperustelut kirjataan mukaan. Näytön lopullisesta arvosanasta päättää oppilaitoksen edustaja.

- Palautetta pitäisi saada enem-

män, toteaa Anna Eiskonen. -Se on oman kehittymisen kannalta todella tärkeää, ja tässä tuntuu, että palautetta saa enemmän ja sen voi myöhemmin lukea kirjallisena jos ei kaikkea muista.

Arvokasta ammattitaitoa

Työssäoppimisjaksot ovat olleet hyvä areena opiskelijoille kehittää ammattitaitoaan aidossa työympäristössä. Näytöt antavat tähän vielä oman lisänsä. Kun näyttöaineistoja ovat olleet laatimassa myös pitkän linjan nuorisotyöntekijät on voitu varmistaa ajantasainen ja kaikenkokoisia työyhteisöjä palveleva näyttöaineisto. Näytössä opiskelijan osaaminen myös näkyy työpaikalle muutenkin kuin todistusnumerona.

-Näytöt suorittaneista työntekijöistä uskon esim. kuntien saavan ammattitaitoista ja monipuolista työntekijäkuntaa, joiden osaamisalueet ovat nykyistä paremmin niin oppilaitosten, opiskelijoiden kuin työnantajienkin tiedossa, pohtii Kirkkonummen nuorisotoimenjohtaja **Seppo Savikuja**. Hän on ollut alusta asti mukana projektissa ja uskoo, että työelämälähtöinen näkökulma on saatu sisään näyttöaineistoihin.

Opiskelijoiden mukaan näytöt ovat ehkä paras tapa oppia tekemään nuorisotyötä. Panostus läh-

tee vain itsestä ja prosessi on vieävä loppuun asti ottaen huomioon kaikki keskeiset näkökulmat.

- Hyvä olisi, että kaikilla olisi näytöt, osaisi sitten työkentällä paremmin työskennellä Anna Eiskonen kertoo. - Työssäoppimisjaksolla ei joutu pakosti suunnittelemaan tai toteuttamaan – varsinkaan yksin. Riittää kun on mukana ja tekee sitä mitä muutkin. Silloin ei läheskään aina tiedä missä olisi parantamisen varaa.

Koko yhteistyöverkosto kehittää koulutusta

Näyttöaineistoja laadittaessa on mukaan otettu eri oppilaitosten henkilökuntaa ja laaja piiri työelämän edustajia. Yhteisen työskentelyn myötä on syntynyt paljon hyvää, joka siirtyy oppilaitosten opetussuunnitelmiin ja yhteistyökäytäntöihin. Työelämän tiivis mukanaolo kehittää myös opetusmenetelmiä ja tukee opiskelijoiden itsetuntoa. Koko työssäoppimisjakso saa uuden merkityksen tavoitteellisena, suunnitelmallisena ja opiskelijan kokemuksen merkitystä korostavana oppimisympäristönä.

- Projektissa on ollut todella mukava olla mukana kertoo Suomen Nuoriso-opiston vararehtori **Anita Andersson**. -Sitä tuntee tekevänsä jotain uutta ja tulee mietityksi asioita uudelta kantilta, enemmän kuin

vain omien opettavien aineiden kannalta. Tärkeää on tietysti se, että verkostot laajenevat ja vahvistuvat. Meillä näytöt ovat aivan uusi asia, mutta työpaikkaohjaajat ovat kiinnostuneita ja kokeilunhaluisia. Jännittävää nähdä, moniko opiskelija lähtee mukaan tähän vapaaehtoiseen testaukseen!

Tällä hetkellä Nuoriso- ja vapaa-aika-alan näyttöaineistoprojekti on vaiheessa, jossa käytännön kokeilut tuottavat materiaalia työtavan lopulliselle muotoilulle. Testauksen jälkeen nähdään mitä suunnitelmia pitää vielä hioa ja mitä on jäänyt kenties täysin puuttumaan. Se edellyttää niin opettajilta, työelämän edustajilta kuin opiskelijoiltakin epävarmuuden ja epäonnistumisten sietokykyä. Jollain teknisellä alalla näyttöaineiston laatiminen on varmaan aivan toisenlaisten kysymysten äärellä kuin kasvatusalalla. Anita Anderssonin sanoin: -Kyllä tällaisen humanistisen koulutuksen kohdalla näyttöjä on vaikea suunnitella ja varmaankin myös arvioida!

teksti:

Maarit Hakala
nuorisotyön ammattiaineiden
lehtori

Kanneljärven Opisto

kuvat:

Pekka Kainulainen
taidelinjan opettaja, taiteilija
Kanneljärven Opisto

Kanneljärven Opisto

Muistattehan, että
Suomen Kansan-
opistoyhdistyksen
uusi osoite on
Annankatu 12 A 18,
00120 Helsinki

Svenska Yle på Finns

– utmaningar och möjligheter

Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen är en utmaning för de folkhögskolor som har gett sig med i leken. Det gäller att snusa sig till trenderna och behoven ute i arbetslivet för att sedan förverkliga något som upplevs som nyttigt och konkret för kursdeltagarna. Väl medvetna om detta har vi inom Cityfolkhögskolan/Finns folkhögskola byggt upp en spetskunskap inom media (läs tv).

Vi har redan under ett par års tid utbildat videoreportrar som kan möta de nya kraven på mångkunnande d.v.s. behärska både tekniken och journalistiken inom tv och radio. Här har deltagarna varit journalister, både frilansare och fast anställda, som varit beredda att möta framtidens behov – behov som egentligen finns här redan idag.

Eero Wallén är nöjd med det han hittills upplevt.

Ny form av samarbete

Sedan årskiftet pågår en organisatorisk omstrukturering på den svenska sektionen inom Rundradion som i korthet går ut på att radio och tv skall ses som en gemensam organisatorisk helhet, Svenska Yle.

Den nya organisationen, med génreredaktioner ("osaamiskeskus" på finskt håll) som betjänar både radio- och tv samtidigt, ställer helt nya yrkesmässiga krav på personalen.

Tillsammans med Svenska Yle skall folkhögskolan inom ramen för yrkesmässig tilläggsutbildning utbildade tidigare tv- respektive radiojournalister att förstå den nya helheten de jobbar för och med.

Omfattande projekt

Sammanlagt ca 130 journalister som jobbar för sex olika génrer (samhälle, kultur, sport, fiktion, vardag, utbildning?) skall lotsas genom en omfattande förändrings- och utvecklingsprocess.

För att det skall kunna bli en fungerande inlärningsprocess har vi valt att under det första året fokusera på tre génrer (fiktion, samhälle och kultur).

I utbildningen varvas månatliga närstudiepass med inläring i arbetet. Sammanlagt planeras 6-7 tvådagars nästudiepass per génre. De förläggs till Finns för att få lugn och ro att koncentrera sig.

Lärarexpertis

Då vi väl hade definierat behovet av den här utbildning gällde det för oss att hitta en kvalificerad person. Här har vi inlett ett samarbete med **Torfinn Slåen**. Sedan 1985 har han utbildat människor i att jobba på nya sätt i såväl stora som små organisationer. De senaste åren har han

allt med fokuserat på dynamiska projekt- och strategiprocesser. Med sin bakgrund som utbildad fysiker, lärare och redaktör och uttalade strävan att förenkla svåra saker till praktiskt fungerande modeller är Torfinn som klippt och skuren för uppdraget.

Erfarenheter

Tre närpass har redan hållits, ett med respektive génre. Feedbacken har överlag varit positiv. En första runda med de berörda cheferna ger vid hand att de tycker att utbildningen och dragaren är inne på rätt spår. Men allting är inte bara dans på rosor... **Eero Wallén**, garvad tv-journalist på samhällssidan, tycker själv att det första närpasset var lovande. Han påpekar vikten av att närpassen är tillräckligt långa, så att man hinner jobba ihop sig. Samtidigt påpekar han att flera av hans kolleger är överarbetade och inte riktigt orkar uppbåda intresset för "ännu en i raden av onödig utbildning". Många av de anställda undrar också varför det bara är de och inte cheferna som ska utbildas.

Framtiden

Våra målsättningar är högt ställda, men samtidigt är vi väl medvetna om att det finns många grynnor längs den utstakade farleden. Att lära folk ett nytt arbetssätt, samtidigt som det gäller att riva ned gamla fördomar och inrutade mönster, är absolut inte lätt.

Det gäller att få gamla "antagonister" att jobba MED varandra inte TROTS varandra. Det låter ju som en självklarhet men förblir tyvärr allt för ofta en dröm blott.

text och foto:

Henrik von Pfaler, rektor
Finns fhsk / Cityfolkhögskolan

Näytöt osa arkea Jyväskylässä

Viime vuosina kansanopistojen ammatilliseen koulutukseen on tullut aivan uusi sanasto, näyttötutkintojen lisääntymisen myötä. Puheissa vilahtelee kolmikanta, näyttösuunnitelmat, arvioitsijakoulutus, näyttötutkintomestarit, työelämädiplomit ja tutkintotoimikunta. Opetushallituksen julkaisemaa uutta näyttötutkinto-opasta on luettu ahkerasti koko talvi.

Moni opettaja on suorittanut näyttötutkintomestarin koulutuksen tai on opettajien työelämäkoulutuksessa. Seuraava iso askel on organisoida nuorten näytöt ja saada vielä työelämäkin ymmärtämään mitä eroa on opetussuunnitelma- ja tutkintopuoleisella näytöllä.

Käsi kädessä työelämän kanssa

Jyväskylän kristillisellä opistollakin kaikki ammatillisen puolen lehtorit ovat tavalla tai toisella tekemisissä näyttöjen kanssa. Näyttöjärjestelmä ja näyttöjen henkilökohtaistaminen tuo jatkuvasti lisää töitä lehtorikunnalle. Opistolla on oikeus ottaa vastaan ammatillisia näyttöjä lapsi- ja perhetyön perustutkinnon, suntion, koulunkäyntiavustajan ja perhepäivähoitajan ammattitutkinnon osalta. Haussa on tällä hetkellä yhden ammattitutkinnon järjestämisoikeus. Tänä keväänä näyttöjä suoritetaan Jyväskylän kristillisellä opistolla erilaisissa näyttöympäristöissä yli 250. Siis melkoinen organisointi ja arviointiurakka, joka tehdään symbioosissa työelämän kanssa. Työelämäyhteistyö on näyttötutkintojen kulmakivi.

Tiina Aihos-Määttä arvioi (vas) lapsi- ja perhetyön perustutkintoa suorittaneen Sirpa Helteen ammattitaitoa Katolisten sisarten leikkikoulussa.

- Sopivien näyttöpaikkojen, riittävän peruskoulutuksen ja työkokemuksen omaavien näytön vastaanottajien löytäminen on suuri ja työläin haaste, kertoo näyttöjä opistossa koordinoiva **Tuulikki Honkanen**.

- Myös työelämän tukeminen ja jakaminen tässä yhteistyössä minua huolestuttaa. Yhteistyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja tasavertaisuuteen. Toivon, että työelämä kokisi näytöt uusia ideoita antavana ja virityksenä keskusteluun, mitä on hyvä ammattitaito sekä työtapojen kehittämismahdollisuutena, luettelee Honkanen.

- Meidän on saatava aikaan syvempää keskustelua työelämän kanssa ammattitaidon ydinosaamisesta. Kun puhumme samaa kieltä työelämän kanssa yhteistyö selkiytyy entistä enemmän.

Valtakunnan tason haasteet

Opetushallitus vastaa näyttöjärjestelmien kehittämisestä, toimeenpanosta ja tiedottamisesta. Koulutustoimikunnat käsittelevät opetussuunnitelman perusteet ja tutkintokohtaiset kansalliset näyttöaineistot. Tutkintotoimikunnat puolestaan johtavat tutkintojen järjestämistä ja myöntä-

vät tutkintotodistukset. Oppilaitoksen on tehtävä työtä myös näiden viranomaistahojen kanssa.

Opiston apulaisrehtori **Pirkko Hammarén** pitää tärkeänä että erilaisiin koulutusta suunnitteleviin työryhmiin ja toimikuntiin valitaan sellaisia työelämän ja koulutuksen edustajia, joilla on intoa suunnitella ja kehittää työelämän ja koulutuksen välistä vuoropuhelua.

- On tärkeää että valtakunnan tasolla ymmärretään opettajan ja työelämän todellisuus. Vaikka koulutus tunkeutuu työelämään, on arjen silti sujuttava normaalisti.

Uutena valtakunnallisena haasteena ovat nuorten näytöt, jotka tulevat tutkintoihin elokuusta 2005 alkaen. Jyväskylässä on valmisteltu nuorten näyttöaineistoa lapsi- ja perhetyön perustutkintoon ESR-projektin avulla. Tätä suunnittelu-projektia opistolla on tehty lehtori **Ulla Hintikan** johdolla. Mukana ovat myös Lapuan ja Kalajoen kristilliset opistot. Aineisto on nyt saatu valmiiksi ja sen testaus aloitetaan keuhkoluopistoissa.

teksti ja kuvat:
Sirkka Peltola
opettaja-suunnittelija
Jyväskylän kristillinen opisto

Noste innosti konkarit opiskelemaan

Suntiot hoitavat Suomen arvokkaimpia kiinteistöjä. He kohtaavat ihmiset kastemaljan ja haudan äärellä. He hallitsevat ruokapalvelut, viheralueiden hoidon ja kirkollisen tapakulttuurin. Suntioilla on nyt myös oma ammattitutkinto. Osa opiskelijoista suorittaa sitä Noste-ohjelman kautta.

Vauhti on hurja ja huumori höllässä, kun **Hilkka Heliö-Virtanen** siivoaa kaksikerroksista taloa. Talo ei ole mikään tahansa. Se on Suomen ensimmäinen kivirakenteinen pappila, Turun Maarian pappila 1700-luvulta. Nyt se toimii seurakuntien juhlahuoneistona.

Siivoojakaan ole kuka tahansa. Hilkalla on takanaan jo 30 vuoden työura Porin seurakuntayhtymässä talonmies-vahtimestarina, siis suntion tehtävissä.

Eikä siivouskaan ole mitään tahansa. Hilkka on suorittamassa suntion ammattitutkinnon Seurakunnan kiinteistöt ja viheralueet -nimistä näyttöä arvokkaassa kustavilaiskiinteistössä.

Verratonta vertaistukea

Vaikka Hilkka Heliö-Virtanen on suntiona konkari, hän on silti lähtenyt opintielle. Alan koulutus on nuorta, suntion ammattitutkinnon perusteet valmistuivat vasta nelisen vuotta sitten. Kirkonpalvelijoiden ammattiyhdistysaktivistina Hilkka oli mukana tekemässä tutkinnon perusteita.

- Me ajoimme tätä ammattitutkintoa, Hilkka kertoo ja nauraa sitten: - Ollisi hassua, jos Kirkonpalvelijat ry:n hallituksen jäsen ei olisi sitä suorittanut.

Työnantaja suhtautui koulutukseen myönteisesti. Näytöissä Hilkka käy kuitenkin omalla ajallaan. Eri opiskeluvaihtoehdoista Noste-ohjelma sopi koulustaustaan ja iän suhteen hänelle parhaiten. Noste vastaa koulutuksen menoista. Niinpä Hilkka tuli suorittamaan näytöt, joita Turun kristillinen opisto järjestää.

Hilkka on innoissaan koulutuksesta, jossa konkarikin on oppinut uutta. Ehdoton plussa on vertaistuki – opiskeleva suntiojoukko jakaa auiliisti toinen toiselleen tieto-taitoaan.

Ei kahta samanlaista päivää

Suntion ammattitutkinnon näytöissä voi tulla eteen mikä tehtävä tahansa. Se ei ole vierasta **Merja Kummulle**.

- Aamuisin töihinkin lähtiessä on turha miettiä, että teen tänään sitä ja sitä, Merja sanoo 15 vuoden kokemuksesta. Hän on toiminut Valkeakosken ja Sääksmäen seurakuntayhtymässä suntio-vahtimestari-siivoojana.

- Yleismiesjantusena, Merja nauraa. - Se tässä työssä viehättääkin. Kahta samanlaista päivää ei ole. Saa olla tekemisissä ihmisten kanssa.

Kiinteistönäytössään Merja muun muassa siivoaa Turun Pyhän Katariinan keskiaikaista kirkkoa. Suntioiden hoidossa ovat Suomen arvokkaimmat rakennukset. On tunnettava puhdistusaineet ja -menetelmät, lämmitys- ja ilmastointijärjestelmät, jotta korvaamattoman kalliisarvoiset esineet, pinnat ja rakenteet säilyisivät seuraavillekin sukupolville.

Merja Kumpukin suorittaa näyttötutkintoa Noste-ohjelman kautta.

- Työpaikan tuntikehys ei sillä hetkellä riittänyt oppisopimuskoulutukseen, joka oli tarjolla. Mutta Nosteen kautta pääsin tekemään tätä tutkintoa, Merja toteaa tyytyväisenä. - Kyllä kannatti!

Hilkka Heliö-Virtanen suoritti suntion ammattitutkinnon näyttöä kustavilaisessa pappilassa. Suntiot pitävät huolta Suomen vanhimmista ja arvokkaimmista rakennuksista.

NOSTE

on aikuisille suunnattu koulutustason kohottamisohjelma. Koulutus on tarkoitettu pääasiassa työssä käyville 30-59 -vuotiaille, joilla on paljon työssä karttunutta ammattitaitoa, mutta joiden perus- tai kansakoulun jälkeinen koulutus tai todistus siitä puuttuvat. Opiskelu Noste-ohjelmassa on sekä työntekijälle että työnantajalle maksutonta.

Lisätietoja: www.noste-ohjelma.fi

InNoste Turun seudulla

Turun seudulla Noste-ohjelmaa toteuttaa InNoste-verkosto, johon kuuluu kymmenen oppilaitosta, muun muassa Turun kristillinen opisto.

Turussa on huomattu, että yksinkertaiset mutta ennakkolullottomat markkinointi-ideat purevat Nosteen kohderyhmään. Niinpä InNoste on painattanut ja levittänyt hauskoja tuopinalusia asian tunnetuksi tekemiseksi.

Tehokkaaksi on havaittu myös se, että miehiä saadaan opintielle, kun ensin kiinnitetään vaimojen huomio koulutuksiin!

teksti:

Tytti Issakainen
tiedottaja
Turun kristillinen opisto

kuva:

Janne Peltonen
projektisuunnittelija
Turun kristillinen opisto

Nytt internat - nytt intresse för utbildningarna

I november 2003 var det invigning av det nyrenoverade internatet vid Norrvalla folkhögskola / idrottsinstitut. Skolan tog emot tjugofyra nyrenoverade rum och fyra nya föreläsningssalar.

- Boendet betyder mycket för studerande idag. Nu då vi kan erbjuda moderna rum, med eget badrum märktes det genast i ett uppsving i elevrekryteringen, berättar **Hans Sandvik**, rektor för Norrvalla folkhögskola. Internatlivet har också blivit betydligt lugnare nu då eleverna trivs på sina rum.

Friskt hus

Det är ingen tvekan om att det var dags för en renovering. Spännpapp på väggarna, ingen isolering i mellanväggarna och orginalskåp med plankhyllor skvallrade allt om att det knappast blivit gjort något åt internatet sedan de byggdes på 1930- och 1950-talet. Den nya ägarstrukturen som en del av Norrvalla Folkhälsan Ab gav grundplåten till renoveringen och Undervisningsministeriet räckte till 160.000 euro. - Glädjande var att konstatera att huset var friskt, inga spår av fukt-skador eller mögel som många gånger kan komma emot vid stora renoveringar. Däremot var avloppssystemet i uruselt skick och det var i sista minuten det blev åtgärdat, berättar rektor Sandvik.

Den gamla rumsindelningen följdes och idag består internatet av 1-2 personers rum samt kök och samlingsrum med tv och soffor i varje våning. Flera av rummen kan också göras om till fyrapersoners

rum eller familjerum via nerfällbara s.k. "båtsängar" och att man öppnar mellan-dörrar. Dessa varianter är speciellt populära på somrarna då internaten fungerar som sommarhotell.

Från allmänbildande till yrkesbildande folkhögskola

Behoven för skolan har också ändrat under åren. Utvecklingen har gått snabbt. Skolans karaktär har ändrat kapitalt på de senaste tjugo åren, från allmänbildande skola för landsbygds-ungdomar till yrkesinriktad utbildning för alla i hela svenskfinland, unga och vuxna. - Ett konkret exempel som kan nämnas är att vid renoveringen togs vävsalen bort och en datasal kom istället, påpekar Sandvik.

Den allmänbildande utbildningen har alltså en allt mindre roll i folkhögskolan, specialiseringar är dagens melodi. På Norrvalla folkhögskola är den fria bildningslinjen idag en ridlinje med hästskötsel och ridning på läsordningen och på Norrvalla kan man också avlägga yrkesexamen för massörer som är populärt bland många vuxna studeranden. Yrkesexamen är en kort och intensiv ettårig utbildning. Dessutom kan man läsa grundexamen i idrott och eftersom skolan har ett nära samarbete med Vörå Samgymnasium/idrottsgymnasium kan man också kombinera idrottsstudierna med gymnasiestudier om man så önskar.

- Vörå som studieort har tagit fram många goda idrottare. Här finns alla möjligheter att kombinera studierna med en aktiv idrottskarriär, försäkrar rektor Sandvik.

Yrkesexamen för massörer är populärt bland många vuxna studeranden.

Gamla och unga möts

Norrvalla folkhögskola är på samma område som Norrvallas rehabiliterings anläggning, vilket innebär att simhall, träningsal, stor idrotts-hall, massagemottagning o.dyl. finns alldeles invid. Eleverna på internaten har därför också möjlighet att simma morgon och kväll, träna i träningsalen, delta i rehabiliteringscentrets föreläsningar osv. På området finns också en fotbollshall som möjliggör fotbollsträning året om.

- Och icke att förglömma, säger rektor Sandvik, på området träffas gammal och ung. Våra elever och frontveteranerna samlas ofta på kvällarna kring biljardbordet eller i kafét och pratar bort en stund och får ta del av varandras liv. Veteranerna ser gärna på ungdomlig iver i innebandyrinken och de unga mår bra av att se att också de äldre kan leva ett aktivt liv. Här vid Norrvalla möts många generationer, dåtid och nutid i moderna och ändamålsenliga utrymmen kan vi säga idag.

text:
Britt-Marie Norrgård
marknadsföringsassistent
Norrvalla folkhögskola
bild:
Pekka Mäkynen

Aikuinen osaa, aikuinen oppii

”Tietojen päivittäminen ja oman osaamisen osoittaminen”, kiteyttää talonrakennusalan ammattitutkinto suorittava kirvesmies **Hannu Matikainen** omiksi koulutusmotiiveikseen. Osaamista ja kokemusta Hannulle onkin kertynyt matkan varrella. Parikkalalaispoika lähti muiden paikallisten tapaan peruskoulusta suoraan työelämään, rakennuksille ja sahoille. Armeijan jälkeen hommat jatkuivat talotehtaalla, mutta Hannun veri veti tehtaasta ulkoilmaan, oikeisiin timpurin hommiin.

Henkilökohtaistaminen on tärkeä osa ammattitutkintoa. Opettaja Reijo Kytölä ja Hannu Matikainen käyvät läpi Hannun oppimis- ja näyttösuunnitelmaa.

Kuten moni muukin käsistään kätevä, Hannu päätyi pääkaupunkiseudulle, ja alle kolmekymppisenä hän veti jo omaa rakennusalan firmaa. ”YIT:lle tehtiin alihankintaa”, muistelee Hannu kiireisiä aikoja.

Tuli lama ja lopunhan arvaa: työt vähenivät, ja rakentajia tarvittiin enää teiden tallaaajiksi. Työtä kaihtamaton Hannu huomasi olevansa ravintola-alalla ja hetken päästä taas kotipuolella maata viljelemässä.

Leivän perässä Helsinkiin

Sitten alkoi olla osaajista taas puuhaa. Pääkaupunkiseudulla tietenkään. Ei muuta, kuin kapsäkit pakuun ja muutto leivän perässä Helsinkiin.

Kivikylä tarvitsi puun taitajia ja sen Hannu osasi.

Tätä rupeamaa Hannu, 43, on elänyt runsaat neljä vuotta tehden kirvesmiehen töitä ja työnantajaksi on vakiintunut Skanska. Alansa osaaja sekin.

- Kyllä isossa firmassa on omat etunsa, terveys-, virkistys- ja koulutuspalvelut, Hannu muistuttaa.

Niin, koulutus. Mitäpä aikuinen mies koulun penkillä tekee, etkös sinä muuten osaa hommiiasi, voisi tyhmempi kaveri udella?

- Minä tiedän, että osaan, ja siksi tämä näyttötutkinto sopiikin hyvin minulle, Hannu kertoo. Hän korostaa, että tähtäimessä oleva talonrakennusalan ammattitutkinto tehdään työn ohessa näytöin, jolloin

pitkiä teoriajaksoja ei tarvita. Hankintatavasta riippumaton ammattitaito ja sen osoittaminen, on homman ydin.

Todistus osaamisesta

Ei Hannullakaan ole mitään koulutodistusta siitä, että hän osaa kirvesmiehen hommat. Mutta järkikin sen sanoo, että miehellä on osaamista, jos väliseiniä syntyy tai Hannun sisustustyö tyydyttää ostajaa. Reilut kaksikymmentä vuotta alan töissä on tae, johon pelkillä koulutodistuksilla ei ylletä.

Nyt Hannu on kuitenkin hommaamassa myös sitä puuttuvaa todistusta omasta osaamisestaan. Siikarannassa järjestettävä tutkin-

non mukainen valmistava koulu-
tus on takanapäin ja Hannu vaikut-
taa tyytyväiseltä:

- Mielenkiintoista on ollut, on käyty
työsuhteasioita ja Skanskan toi-
mintatapoja läpi, työturvallisuus-
kortti on suoritettu ja työympäristö-
kysymyksiin on tullut uutta näke-
mystä, Hannu kertoo.

Vielä on kuitenkin edessä kol-
me pakolliseen osaan kuuluvaa
lähipäivää ja työssäoppimisjakso,
jona aikana näytöt suoritetaan.
Hensut ja hopsit alkavat saada li-
haa luurangon ympärille, kun Si-
ikarannan opettajat tulevat työ-
maalle neuvonpitoon rakennus-
mestarin ja Hannun kanssa. Teh-
dään henkilökohtainen opinto-
suunnitelma, jonka varaan Han-
nu näyttötutkinto rakennetaan.

Siikarannan malli toimii

- Puurunkotöitä ja sisäpuutöitä
olen ainakin ajatellut ottaa näyttö-
ni, myös mittaaminen kiinnostaa.
Hannu erittelee alustavia suunnit-
elmia. Ne tarkentuvat matkan
varrella, kun sopivia näyttötilai-
suuksia kartoitetaan. Valmista pi-
täisi olla tämän vuoden lopussa
eli vajaassa vuodessa on Hannu
ajatellut talonrakennuksen am-
mattitutkinnon suorittaa. Haastat-
telijalle jäi kuva, ettei koulutus sii-
hen jää, vaan erikoisammattimie-
hen tutkinto odottaa seuraavana...
- Tämä Siikarannan malli on hyvä.
Resursseja ei hukata turhaan is-
tumiseen, vaan ihmisten osaami-
nen tunnustetaan ja sen pohjalta
lähdetään rakentamaan ammattit-
taitoa”, Hannu sanoo.

Mikseivät kaikki pitkän linjan
kulkeneet osaajat sitten syöksy
riemurinnoin ammattitutkintoja
suorittamaan? - Ehkä se on jon-
kinlaista pelkoa oman ammattitai-
don kyseenalaistamisesta, vaikka
siitä ei missään nimessä ole
kyse, Hannu arvelee. - Jokainen
meistä voi oppia uutta, kehitys ei
pysähdy. Sitä paitsi koulutuspäivät
tuovat pientä vaihtelua kiireiseen
työrytmiin. Hannua kannattaa var-
maan uskoa.

teksti ja kuva (s.20):
Vesa Holappa
apulaisrehtori
Siikaranta-opisto

Näyttötutkintokoulutus vastaa työelämän vaatimuksia

Aikuisten, työssäkäyvien näyttötut-
kinnot ovat ammattitaidon hankki-
mistavasta riippumattomia tutkin-
toja. Niillä siis osoitetaan jo ole-
massa oleva ammattitaito. Koului-
tuksessa pyritään tietenkin kehit-
tämään myös jo olemassa olevaa
osaamista.

Siikaranta-opistolla on jo usei-
ta vuosia ollut tutkintojen järjestä-
misoikeus talonrakennus- ja
maarakennusalalla. Molemmilla
aloilla tutkinnot ovat luonteeltaan
modulaarisia eli ne koostuvat ns.
pakollisesta osasta (teoria) ja työ-
näytöistä, jotka valitaan oman
suuntautumisen, kiinnostuksen,
osaamisen tai kokemuksen pe-
rusteella.

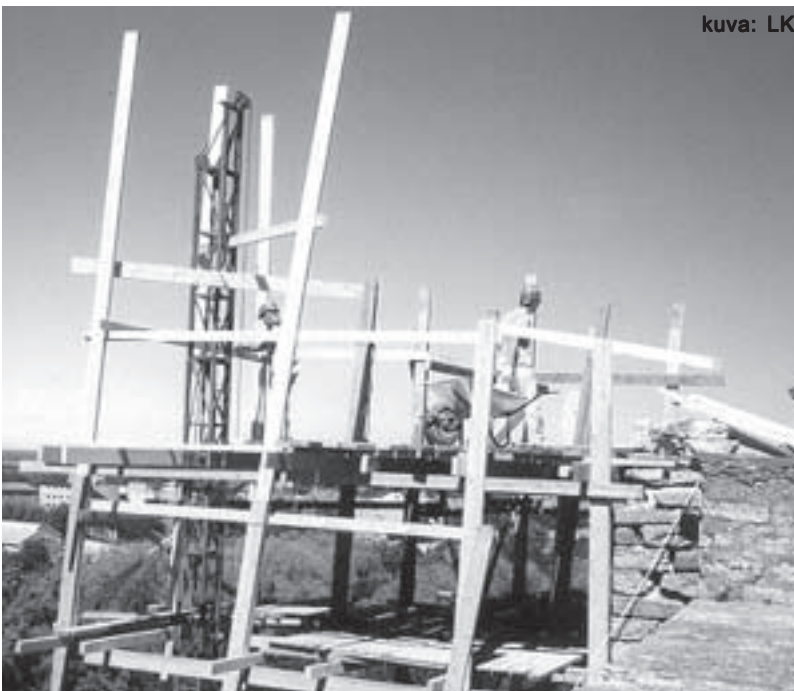
Koulutus on Siikarannan mal-
lissa pyritty yhdessä yritysten
kanssa kehittämään sellaisek-
si, että se parhaiten vastaisi työ-
elämän vaatimuksia. Lähiopetus-
päiviä on varsin vähän (yleensä 4
tai 5), jotka suoritetaan kahdessa
tai kolmessa jaksossa. Niitä jär-
jestetään joko yrityskohtaisissa
tai yleisissä ryhmissä. Lähiopet-
us vastaa tutkintojen pakollista
osaa.

Opintojen henkilökohtaistami-
seen ja henkilökohtaiseen oppi-
missuunnitelmaan on pyritty kiin-
nittämään paljon huomiota. Siika-
rannan ammattitutkinnoista vas-
taavat opettajat ovatkin tuttu näky
rakennuksilla. Siellä käydään kes-
kustelemassa esimiesten kans-
sa ja kartoittamassa opiskelijo-
iden osaaminen. Sen jälkeen laa-
ditaan yksissä tuumin opiskelijan
HOPS ja sovitaan näytöt.

Näyttöjen vastaanotto ja arvi-
ointi tapahtuu kolmikantaisesti ja
niiden lopullisesta hyväksymises-
tä vastaavat alan tutkintotoimikun-
nat, joiden kokoonpanossa työ-
markkinajärjestöjen edustus nä-
kyy.

Laskennallinen aika tutkinnon
suorittamiseen on noin vuosi. Si-
ikaranta-opistossa suoritettiin
vuonna 2003 satakunta talon- ja
maarakennuksen ammatti- tai eri-
koisammattitutkintoa ja opisto on-
kin yksi merkittävimmistä toimi-
joista rakennusalan ammatilli-
sessa koulutuksessa.

VH

kuva: LK

Ville Marjomäki
puheenjohtaja
Suomen Kansanopistoyhdistys

Arvojen kohtaaminen on osa ammattikoulutusta

Kansanopistojen ammatillisella koulutuksella on pitkä historia. Liikkeellelähtö ajoittui heti sotien päättymisen jälkeiseen aikaan. Useissa tapauksissa toiminta on ollut uraa uurtavaa pioneerityötä. On avattu uusia ammatillisen koulutuksen alueita aikana, jolloin koulutus vielä on ollut monilta osin lapsen kengissä. Toiminnan laajentumisesta huolimatta koulutusalat ovat pääosin pysyneet entisinä, vaikkakin uusia ammattikuvia on ajan myötä tullut mukaan. Mukana ovat nykyisin sekä ammatillinen perus-, että lisä- ja jatkokoulutus ja kohderyhminä ovat niin nuoret kuin aikuisetkin.

Yhteys vapaaseen sivistystyöhön

Historiallisesti katsoen kansanopistojen järjestämä ammatillinen koulutus on aina ollut lähellä opistojen perustehtävää, vapaan sivistystyön toimintaa. Se on ikään kuin kasvanut samalle pohjalle. Kasvatus-, sosiaali- ja nuorisotyö ovat tyypillisesti sitä, mitä opistot ovat pitäneet tehtävänänsä liikkeen perustamisvuosista alkaen. Nykytermein voi sanoa, että pyrkimys omaehtoisen itsekasvatuksena ja vahvan kansalaisuuden ihanteisiin on aina ollut läsnä myös kansanopistojen ammatillisessa koulutuksessa. Keskeisiä kansanopistotoiminnan ylläpitäjiähän ovat yhäkin samat kansanliikkeet ja järjestöt, joiden merkitys koko suomalaisen kansalaisyhteiskunnan demokraattisen perustan rakentajina on ollut ratkaisevan keskeinen.

Arvojen haaste

Tulevaisuudessakin kansanopistojen erityinen panos ammatillisen koulutuksen alueella voi liittyä tähän samaan juureen. Huomattava osa opistoista rakentaa toimintansa selkeään kansanliikkeistä nousevaan arvoperustaan, mikä tuo ammatillisen koulutuksen eteen itsestään selvänä myös yhteiskunnallisten, eettisten ja maailmankatsomuksellisten arvolähtökohtien läsnäolon. Tämän seikan perustavaa merkitystä ei viimevuosi-

sina arvovapaita koulutusohjelmia ja ympäristöjä rakennettaessa ole ymmärretty. Päinvastoin, nämä kysymykset on jopa tietoisesti torjuttu asiaan kuulumattomina.

Työelämälähtöiseksi suunnitellun ammattikoulutuksen kannalta arvo- ja elämäkatsomuksellisten kysymysten tietoinen käsitteleminen on haastavaa. Meillä tuskin on yhtään työpaikkaa, missä nämä kysymykset eivät eläisi ihmisten mielissä ja siten vaikuttaisi välittömästi tai välillisesti heidän käyttäytymiseensä, työpaikan ilmapiiriin ja toimintamalleihin. Näin tapahtuu riippumatta siitä, että monet uskovat toimivansa näistä sidoksista riippumattomina vapaina ammattilaisina. Tällainen historiallisesta todellisuudesta irroitettu arvovapauden harhakuva voi hyvinkin tehokkaasti aiheuttaa työpaikalla henkistä ja psyykkistä kuormitusta ja toimia suvaitsemattomuuden kasvualustana.

Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Ymmärtääkseni nämä kysymykset ovat juuri nyt erityisen ajankohtaisia. Kansainvälistyvän ja monikulttuuristuvan yhteiskunnan oloissa yhä useammat meistä tulevat kohtaamaan päivittäin erilaisuuden läsnäolon niin hyvässä kuin pahassakin. Siksi ammatillisessakin koulutuksessa tulee ottaa painokkaasti huomioon ammattiosaamisen rinnalla myös näiden katsomuksellisten kysymysten käsittely. Se on aidon moniarvoisen kansalaisyhteiskunnan vahvistumisen ehdoton edellytys. Ellei näin tapahdu, joudumme tulevaisuudessa yhä useammin vastentahtoisesti toteamaan kulttuuristen konfliktien läsnäolon myös työelämää hankaloittavana tekijänä.

Tulevaisuudenkin menestyvä ammatillinen koulutus rakentuu perinteen ja uuden kohtaamisesta, sitä ei teknologian kehitys muuksi tee. Tässä tosiasiaassa on myös luja lähtökohta kansanopistojen osallistumiselle ammatillisen koulutuksen kehittämiseen ja toteutukseen.

Seppo Niemelä
kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma
seppo.niemela@om.fi

Kansalaisyhteiskunnan opintopalvelut

Viiimeksi tuskailin tällä palstalla sitä, että kansalaisyhteiskunnan opintopalveluihin ohjautuvan vapaan sivistystyön määrä on pudonnut alle kymmenen prosentin kokonaisvolyymista eli jonnekin alle 15 miljoonan euron. Se on tietysti aivan liian vähän. Summa pitäisi vähintään kolminkertaistaa. Silloinkaan se ei olisi paljon.

Osasyys takapajuun on se, että kansalaisjärjestöjä selvimminkin palveleva opintokeskustoiminta on historiallisista syistä jäänyt Suomessa lilliputtikokoon. Ei varmaan kannata odottaa työmuotojen keskinäisten suhteiden suuria muutoksia.

Useilla kansanopistoilla ja joillakin kansalaisopistoillakin on järjestötausta. Joillekin järjestöjen antamat tehtävät ovat keskeisiä, mutta useimmilla aktiivinen yhteys taustajärjestöön on tainnut kuivua muutamaksi lyhytkurssiksi. Aina ei sitäkään.

Voi olla, ettei ainakaan kovin valtavia lisärahoja ole odotettavissa vapaaseen sivistystyöhön. Nykytasonkin perustelemisessa saa tehdä hartiaivoimin työtä. Sellaiset ovat valtiontalouden näkymät.

Niinpä ainoaksi mahdollisuudeksi jää, että vapaan sivistystyön kaikki työmuodot lisäävät kansalaisyhteiskuntaa palvelevia opintoja. Kansalais- ja työväenopistoilla on suuret mahdollisuudet sekä kunnallisen demokratian että paikallistason järjestötyön kouluttajana.

Tässä tekee mieleni erityisesti kannustaa kansanopistoja miettimään omaa suhdettaan kansalaisjärjestöihin. Harkinnassa on kaksi vaihetta. Antavatko opistot nyt täyden panoksen omille taustajärjestöilleen ja sidosryhmilleen? Olisiko mahdollista rakentaa pysyvä yhteistyösuhde joidenkin muiden järjestöjen kanssa?

Katsotaanpa asiaa jonkin suurehkon valtakunnallisen järjestön kannalta. Sen omalle toiminnalle ajantasaisten koulutuspalvelut ovat avainkysymys. Samalla opintojen vaatavuustaso kasvaa yleisen kehityksen myötä.

Tällöin esimerkiksi kolmen eri puolilla Suomea olevan kansanopiston kanssa syntyvä pysyvä yhteys ja yhdessä rakennettava osaaminen ovat järjestöille kunnarvoinen asia. Järjestö voisi käyttää entiseen tapaan opintokeskusta ja uutena kansanopistoja koordinoitusti jäsentensä oppimistarpeisiin.

Totta kai kysymyksessä on samalla kehittymishaas-

te. Kansanopistoissa kuten kaikissakin vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tulisi panostaa aktiivisen kansalaisuuden ja järjestötyön opettamisen osaamiseen. Mutta tähän on piankin saatavissa monenlaista tukea ja apua. Opetusministeriö on asiassa hyvin hereillä.

Kansalaisyhteiskunnan opintopalvelut jakaantuvat selvästi kahteen osaan. Molemmat tarvitsevat oman osaamisensa, toki toisiaan tukevan ja täydentävän.

Toisen yleisnimi on aktiivinen kansalaisuus ja kansalaisen tarvitsemat tiedot, arvot, taidot ja kompetenssit. Tässä on tilaisuus nivoa hyvinkin kunnianhimoisia tavoitteita osaksi järjestön jäsenilleen antamaa koulutusta. Hyvä lähtökohta on vapaan sivistystyön kansalaisopinnot, josta pilotit alkavat pian valmistua.

Toinen käsittelee järjestön ja erityisesti vapaaehtoistyön johtamista, yhtä hyvin palkallista kuin luottamustoimenakin hoidettavaa. Tällä saralla tutkimus-, kehittämis- ja koulutustarpeet ovat valtavan suuret ja samalla edessä olevan järjestöjen "sukupolvenvaihdon" vuoksi kiireelliset.

Tri **Aaro Harju** teki järjestökoulutuksen tarpeesta Humakille upean Humania –selvityksen. Koko maassa toimiva ammattikorkeakoulu olisi muutenkin ollut erinomainen vastuunkantaja. Humak kuitenkin päätti olla lähtemättä tähän savottaan, eikä oikeusministeriökään pysty säädättämään järjestykseen pakottavaa lakia. Vastuutaho siis puuttuu. Jotenkin tämä kysymys on ratkaistava.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman yksi peruskysymys on, miten aktiivista ja demokraattista kansalaisuutta opitaan ja miten sitä opetetaan? Koulu on paraikaa hienosti heräämässä kansalaiskasvatuksen tarpeeseen.

Koulu luo pohjan, mutta elinikäisen oppimisen aikana tämä ei riitä. Aktiivista kansalaisuutta tulee tukea koko elämän ajan ja ehkä vielä erityisesti eläkeiässä. Tässä vapaalla sivistystyöllä on avara työsaara toiminnan alkuaikojen tapaan.

Vapaa sivistystyö voi olla rakentamassa vahvan osallisuuden yhteiskuntaa, joka – kuten tiedämme – on muutenkin vahva turva maailman myrskyissä. Olen kovin kiinnostunut osallistumaan kaikenlaisiin tätä aihetta pohtiviin keskusteluihin. Palautettakin voi lähettää osoitteeseen seppo.niemela@om.fi.

Kulttuurien kirjoa Lahden kansanopistossa

Missä maassa herkutellaan tapaksilla? Entä mikä on venäläisten kansallistanssi? Mihin juontavat romanien juuret? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin löysi vastauksen Lahden kansanopistossa, jossa vietettiin monikulttuuripäivää helmikuussa. Kulttuurien kirjoon tutustuttiin niin paneelikeskusteluiden, näyttelyiden kuin perinnemuusiikinkin kautta. Vapaaehtoisvoimin järjestetty teemapäivä keräsi paikalle useita satoja uteliaita.

Monikulttuuripäivässä maisteltiin makuja maailmalta.

Lahden kansanopistossa opiskelee eripituisilla kielikursseilla ihmisiä noin kymmenestä eri maasta. Kauimpaa tulleet ovat thaimaalaisia ja vietnamilaisia ja omat ryhmänsä opiskelijajoukossa muodostavat muun muassa venäläiset ja irakilaiset. - Idea päivään lähti rasismista ja siitä, miten ihmiset voisivat paremmin ymmärtää toisiaan. Yhteistä toimintaa lisäämällä haluamme edistää ennakkoluulottomuutta ja vuorovaikutusta, linjan opettaja **Marja-Terttu Lounavaara** kertoo.

Elekielellä alkuun

Monikulttuuripäivän järjestämiseen osallistuivat kaikki opiston oppilaat omista työryhmissään. - Päivän suurin anti oli nähdä eri taustoista lähtöisin olevia ihmisiä. Vaikkei yhteistä kieltä kaikkien kanssa olekaan, elekielellä pääsee jo pitkälle, projektin puuhaimies **Pentti Leppänen** sanoo. Opiston vanhimpana oppilaana hän edustaa omanlaistaan vähemmistöä. - Olen tietynlainen maahanmuuttaja, sillä tulin vanhasta kulttuurista keskelle nuoria. Kult-

tuurin murros 1950-luvulta tähän päivään on ollut valtava.

Ikärasisimiin Leppänen ei ole törmännyt ja kertoo viihtyvänsä nuorten parissa loistavasti. - Nykyaikajan nuoret ovat välittömiä, avoimia ja eläväisiä, hän kehaisee.

Luulo ei ole tiedon väärtti

Opiston auditorio täyttyi lähes viimeistä paikkaansa myöten, kun yhdysvaltalainen **Keith Howard** luennoi kulttuurien kohtaamisesta. - Luulo ei ole tiedon väärtti. Teemme tulkintamme toisista ihmisistä

heidän ulkonäkönsä tai ihonväriensä mukaan, emmekä uskalla kurkistaa pintaa syvemmälle.

Vuosia Suomessa asunut Howard opettaa Lahden kansanopistossa englantia sekä espanjaa.

- Tulin Suomeen, koska astuin vain väärään junaan, hän nauraa ja kertoo sisällään virtavaan myös irlantilaisverta. Howard siis tietää mistä puhuu, kun hän kertoo erilaisten kulttuurien yhteentörmäyksistä. - Ihmisten pitäisi oppia rakastamaan erilaisuutta ja nauttimaan siitä, sillä se on rikkaus, Howard korostaa.

Monikulttuuripäivän messuosastolla yleisöllä oli mahdollisuus päästä maistelemaan perinneruokia monista maista sekä keräämään tietoa eri kulttuurien infopisteistä. Päivän aikana kuultiin kansallislauluja ja nautittiin niin tanssi- kuin nukketheateriesityksistäkin. Vakavaa aihetta, kuten rasismia, lähestyttiin myös sketsien keinoin.

Piilorasismi kyteen pinnan alla

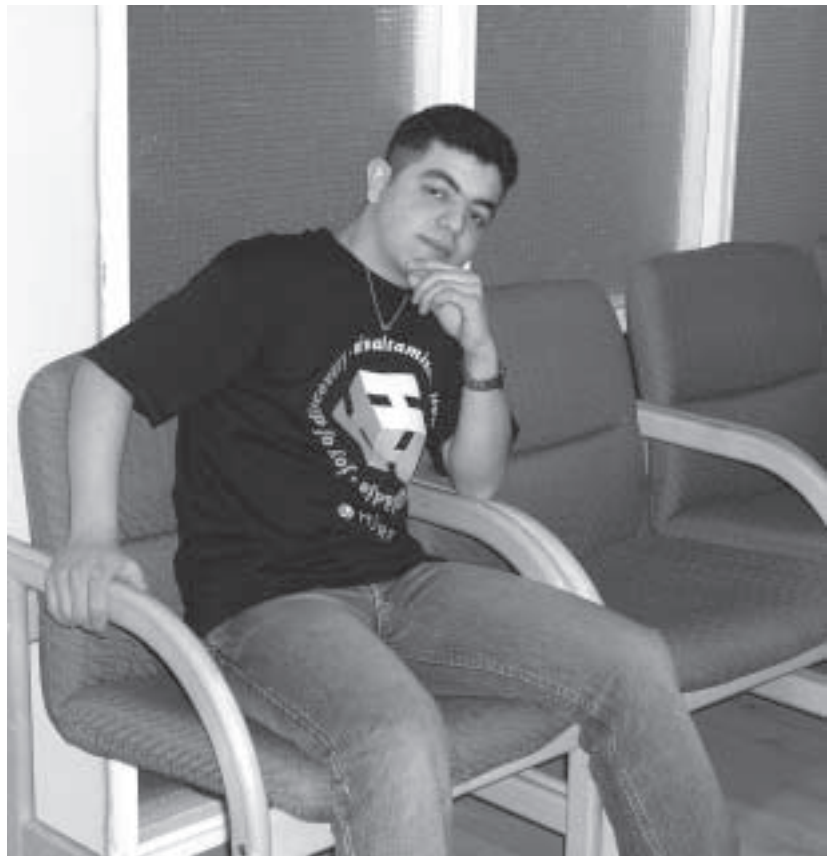
- Tällaiset päivät yhdistävät ihmisiä ja ratkovat ennakkoluuloja, iloitsevat romaniasuun pukeutunut **Katja** ja hänen avocinaan mukana ollut **Antonio**. Vaikka romanit ovat asuneet Suomessa on iät ja ajat, ovat suomalaisiin kitkeytyneet ennakkoluulot heitä kohtaan tiukassa.

- Piilorasismia esiintyy edelleen esimerkiksi työpaikoilla, kertoo Katja, jolla on tähtäimessä peruskoulun päättötodistus.

- Ihmistä ei saisi aliarvioida vain ulkonäön perusteella. Kanssakäymistä tulisi hioa, eikä vain tuijottaa omaa napaa. Monikansallisuus on hieno asia, he muistuttavat.

Kulttuurien sekamelskaa

- En oikeistaan kuulu mihinkään, vaan olen sekoitus eri kulttuureista, sanoo 20-vuotias **Adelaine**, joka syntyi naapurimaassamme Ruotsissa, kasvoi Espanjassa ja muutti viime kesänä Suomeen. Erilaisuutta arvostava Adelaine kertoo vaikean alun jälkeen kotiutuneensa Suomeen hyvin. - En tiennyt Suomesta juuri mitään tänne tullessani. Ihmisten sulkeutuneisuus yllätti, mutta nyt olen oppinut kieltä ja saa-

Irakilainen Omar kaipaa sukulaisiaan ja haaveilee kansalaisuuden saamisesta.

nut ystäviä.

- Vanhemmat ihmiset eivät ehkä ole tottuneet ulkomaalaisiin ja heitäkin tulee ymmärtää. Rasismista puhuminen ja tämä monikulttuuripäivä ovat olleet tosi positiivisia juttuja. Näin ihmiset, joilla ei ole aiempia kokemuksia muista kulttuureista, voivat oppia uutta, herttainen Adelaine hymyilee.

Tulevaisuus katkolla ilman kansalaisuutta

Eläväinen **Omar** on asunut Suomessa vasta vajaan vuoden. Irakista ensin Turkkiin paennut Omar perheineen sai turvapaikan Suomesta viime toukokuussa. - En ajattele paluuta kotimaahani, mutta kaipaan irakilaisia läheisiäni. Vanhempi veljeni odottaa edelleen lupaa tulla Suomeen.

Sopeutuminen kylmään Suomeen ei ole ollut helppoa. - Äitini on sairas ja joudun huolehtimaan pikkusiskoistani, vasta 19-vuotias

Omar kertoo. Suomessa ihmiset kiinnittävät helposti huomionsa erilaiseen ulkonäköön, eikä Omar-kaan ole voinut välttyä rasismilta. - Loppujen lopuksi kaikki ihmiset ovat samanlaisia ja -arvoisia taustoistaan huolimatta, hän huokaa. Tällä hetkellä Omar opiskelee suomen kieltä Lahdessa ja haaveilee kansalaisuuden saamisesta. Ilman kansalaisuutta ei ole helppo ryhtyä rakentamaan tulevaisuutta.

Monikulttuuripäivä saa Omarilta kiitosta ja hän kehuu tapahtumaa onnistuneeksi. - Kaikki oli hyvin järjestetty ja eri kulttuurit mukavasti esillä. Toivon, että samanlaisia tapahtumia järjestettäisiin jatkossakin.

**teksti ja kuvat:
Katja Nykänen
Lahden kansanopisto**

”Pidämme hyvää huolta suomalaisista; tulkaa ihmeessä tänne”

Pohjoismainen kansanopisto kaipaa opiskelijoita Suomesta

Korkean kallion harjalla mäntyjen keskellä sijaitsee Pohjoismainen kansanopisto, Nordiska folkhögskolan. Paikka on Kungälvissä Göteborgin lähellä: historiaa kuvaa jo paikan nimi, sillä kyseessä on ikivanha rajajoki, hyvin säilyneet Bohusin linnoitukset näkyvät opiston ikkunoista. Korkeita kallioita ja töyriä on pidetty puolustuslinnakkaina.

Opisto on toiminut vuodesta 1947. Sen yhteydessä oli myös toinen oppilaitos, Pohjolan kansanakatemia, Nordens folkliga akademi. Se perustettiin vuonna 1968 ja se muutti Göteborgiin Göta-joen varrelle omiin tiloihin vuonna 1991 ja monen murheeksi lopetetaan kokonaan tämän vuoden elokuussa. Mikään ei viittaa siihen, että Nordiska folkhögskolan lopetetaan, sillä oppilaita kaikilla linjoilla on nyt yhteensä 250. Kuitenkin rehtori **Stewe Claeson** kertoo järjestelvänsä koko ajan ulkopuolisia tilaisuuksia. Opistoa on markkinoitava kurssi- ja seminaarikeskuksena, sillä näillä ”vierastuloilla” se pysyy pystyssä. - Meillä on ikävä kyllä hyvin vähän suomalaisia opiskelijoita. Pitkillä kursseilla on 5-7 suomenruotsalaista yleensä, mutta suomenkielisiä uskaltautuu mukaan usein vain yksi tai ei yhtään, Claeson pahoittelee. Opetuskielet ovat ruotsi, tanska ja norja. Ne siis pelottavat puhtaasti suomenkielisiä.

Claeson haluaa sydämestään

Pohjoismaisen kansanopiston rehtori Stewe Claeson kaipaa suomalaisopiskelijoita. Hän lupaa, että innostava vuosi on edessä ja kieliäkin oppii, vaikka alku olisi vaikeata.

paikalle suomenkielisiäkin, jotka kylä selviävät kursseista sitkeydellään. Hän kuvaa esimerkkitapauksena **Tuulikkoa**, joka kertoi olleensa alkuaikoina rättiväsynyt kielellisistä ponnisteluista, mutta jaksoi lukuvuoden loppuun asti ja oppi ymmärtämään kaikkia pohjoismaisia kieliä.

Claeson itse on ollut naimisissa suomalaisen kanssa; lapset ovat säilyttäneet kiinnostuksen Suomeen kuten muihinkin kulttuureihin. Nyt opiston kursseilla käy väkeä Islannista ja Färseariltakin enemmän kuin suomenkielisiä.

- Haluan muistuttaa, että pidämme hyvää huolta suomalaisista; tulkaa ihmeessä tänne, Claeson houkuttelee ja harmittelee suomalaisten nykyistä intoa suuntautua Keski-Eu-

rooppaan. Pohjoismaisuus jää huomiotta, ja kuitenkin juuret ovat suomalaisillakin syvällä Pohjolassa.

Pitkien linjojen suosion uskotaan pysyvän

Pohjoismainen kansanopisto toimii 30 miljoonan kruunun budjetilla. Valtio rahoittaa opetuksen, Göteborgin ja Bohusin läänin maakäräjät antaa rahoitusta ja ulkopuolisista tilaisuuksista tulee viisi miljoonaa.

Linjoja on viisi. Journalistilinjalta on 24 paikkaa, joista puolet ei-ruotsalaisilla. Suosittu ja maineikas teatterilinja toimii 22-paikkaisena, ja puolet paikoista on varattu jälleen ei-ruotsalaisille. Visans skola eli

musiikkiin syventynyt linja tarjoaa 20 paikkaa, joista Ruotsi on nyt saanut 15 paikkaa. Linja ei ole kiinnostanut tällä kertaa muita pohjoismaalaisia.

Lähinnä norjalaisten ja ruotsalaisten yhteistoimintaa on kirjoittajakoulutus, jonka on käynyt läpi 150 opiskelijaa. Heistä 30 on julkaissut ainakin esikoisteoksensa. Viides linja on nimeltään Nordisk Horisont, jota voidaan kuvata yleislinjana. Pääteemana on nyt demokratian kasvu Pohjoismaissa.

- Voin kyllä sanoa, että nämä linjat säilyvät tulevaisuudessakin, Claeson vakuuttaa.

Kungälvissä lukuvuosi kestää syyskuun alusta toukokuun puoleenväliin. Viiden linjan lisäksi on lyhyempiä koulutusjaksoja eläkeläisryhmistä eri harrastusaloihin.

Rehtori Claeson sanoo pohjoismaisten oppilaiden keski-ikänsä olevan 29, mikä tarkoittaa suomalaisten olevan aina nuorimpia osallistujia, mikäli he tulevat suoraan ylioppilastutkinnon jälkeen.

Grundtvigin perusajatus toteutunut osittain

Nordens folkliga akademin, Pohjolan kansanakatemia, lähtö Kungälvistä Göteborgiin järjestytti jonkin

aikaa Pohjoismaisen kansanopiston tasapainoa.

Muuton jälkeen kansanopisto tarvitsi lainaa saadakseen toiminnan jatkumaan suurissa tiloissa. Tosin toiminta oli hankalaa rinnakkain: kummallakin oli oma johtonsa ja omat opettajansa. Akatemia järjesti lyhytkursseja lähinnä kansansivistäjille ja opistojen opettajille. Se majoitti asukkaansa ”hienommissa tiloissa kuin kansanopisto”.

Kansanopistojen isän, Grundtvigin, toive 1800-luvulla oli saada aikaan pohjoismaisen ”akatemia ilman tutkintoa”, ja oppilaitoksen tuli sijaita keskellä Pohjolaa – tämä oli nimeltään Grundtvigin Göteborgin-ajatus. Tutkijoiden oman innon ja harrastuksen tuli viedä eteenpäin akatemiaa.

Grundtvigin perusajatus koski myös Göteborgin yliopistoa, kun sitä perustettiin, mutta suurlahjoittaja vaati taloustieteitä määrääviksi aineiksi. Yliopistosta ei tullut kansanakatemiaa, mutta jäljelle jäi opettajien kansansivistysvaatimus. Esitelmää tuli pitää yleisölle ja linja on jatkunut yliopistossa edelleen.

Kansanakatemia on siis ollut kurssikeskus, kansanopisto pohjoismaiseen tyyliin toimiva opisto. Grundtvigin ajatus ei ihan toteutunut, mutta henki on jäljellä itse perusrakenteissa.

Kirjoittajakurssi avasi tien kesäopiskelulle

Suomen kieli ei ole kuitenkaan unohtunut Kungälvän kansanopistosta. Viime kesänä Göteborgissa asuvat suomen kielen tutkija sekä opettaja **Kaarlo Voionmaa** ja kirjailija **Asko Sahlberg** pitivät ruotsinsuomalaisille suunnatun kirjoittajakurssin, joka onnistui erinomaisesti.

Rehtori Stewe Claeson on tyytyväinen, kun sama kurssi jatkuu ensi kesänä. Kurssin pitäjillä on toiveissa saada jatkuva, ympärivuotinen kirjoittajakurssi käyntiin, sillä suomalaiset ovat paljastuneet melkoisiksi sanankäyttäjiksi, äidinkiellään kirjoittaviksi.

Kaikki on kiinni rahasta; vaikka paikka on olemassa, palkatkin on maksettava.

Stewe Claeson toivoo lisää julkisuuteen suomalaista Ruotsissa kirjoitettua kirjallisuutta. Kurssitoiminta on oivallinen väylä avata tie tähän kirjallisuuteen.

Länsi-Ruotsissa toimiva suomalainen kirjoittajayhdistys on aktiivinen. Monenikäiset kirjoittajat kohtaavat toisensa säännöllisesti. Kirjoja on jo syntynyt ja lisää tulee. Ohjausta ja opetusta antavat Voionmaa ja Sahlberg ovat valmiina. Katseet kääntyvät Suomalais-ruotsalaiseen kulttuurirahastoon, miksei muihinkin rahoittajiin.

Paikkana Kungälvän kansanopisto on valmiina ottamaan vastaan niin kurseja kuin pitempikäisiä opiskelijoita.

Stewe Claeson sanoo nyt neljän vuoden ajan ennen eläkkeelle lähtöään omistautuvansa suomalaisten asialle. Yhtenä askeleena on ollut jo Ylioppilaslehdessä alkanut kampanja.

Suomenruotsalaisista nuorista kirjailijoista kaksi on mukana kuu-kausittain kokoontuvassa kirjailijataapaamisessa, johon osallistuu 17 pohjoismaalaista aloittelevaa kirjailijaa. Suomenkielisiä ihan ”vaaditaan” mukaan.

teksti ja kuvat:
Seppo Kangasniemi

Pohjoismaisessa kansanopistossa järjestetään runsaasti tapahtumia, kuten seminaari Suomen ja Ruotsin yhteisestä menneisyydestä. Luennoijat vasemmalta: professori Henrik Meinander, näyttelijä Birgitta Ulfsson, professori Thomas Lindkvist, fil. tri Lena Hulden sekä fil. iis. Henry Rask.

Suomella kaikki voitettavana Viro-yhteistyössä

Tärkeintä maalle ovat sen lähialueet: hyvää naapuruussuhdetta pitää kuitenkin hoitaa ja vaalia. Paras tapa on olla mahdollisimman paljon tekemisissä toistensa kanssa – hyvässä naapuruussuhteessa on myös valmis auttamaan toista.

Suomen lähin eteläinen naapuri on Viro, ja historialliset siteet maittemme välillä ovat pitkät ja moninaiset. Tietynä ajanjaksona 50 vuotta sitten nämä siteet kuitenkin katkaistiin onnettomalla tavalla. Siksi tänä päivänä odottaisi Suomelta suurempaa kulttuurista panostusta uuden Viron suuntaan.

Virossa oli ennen sotia melko suuri ruotsalainen vähemmistö. Ruotsalaisia asui Länsi-Viron rannikolla, saarilla ja jopa Tallinnassa/Räävelissä yli 700 vuoden ajan. Ruotsalainen kulttuuri elää yhä, vaikkakin heikompana toisen maailmansodan aikana tapahtuneen suuren maastamuuton jälkeen ennen rautaesiripun laskeutumista.

Viron itsenäistyttyä vuonna 1991 päättivät tietyt suomenruotsalaiset piirit yhdessä ruotsalaisten aktiivien ja viironruotsalaisten itsensä kanssa perustaa uudelleen viironruotsalaisten kansanopiston. Opisto oli toiminut Birkasissa (viroksi Bürksi) Nuckön niemimaalla (viroksi Noa-rootsi) vuosina 1920-1943. Uudelleen perustettu kansanopisto toimi vaihtelevalla menestyksellä seitsemän vuoden ajan, mutta koska sen talous perustui pääasiassa vain opintomaksuihin ja pieneen valtion-apuun oli tehtävä jotain radikaalia ruotsinkielisen kansanopistokoulutuksen pelastamiseksi nyky-Virossa. Oli luotava uusi konsepti ja saatava taloudelliset takuut. Siinä vaiheessa kuvaan astui suomenruot-

Rootsi Rahvaülikool Eestis – Svenska folkhögskolan i Estland toimii sekä Haapsalussa että Tallinnassa ja sillä oli vuonna 2003 lähes 400 opiskelijaa. Kielenopetuksen painopiste on luonnollisesti ruotsi mutta erityisesti Tallinnassa on suurta kiinnostusta suomen kielen opiskeluun. Kuvassa Haapsalun opetuspisteen opiskelijoita.

salainen sivistysjärjestö Svenska folkskolans vännen, joka lupasi tukea uutta kansanopistoa. Opisto sai nimekseen Rootsi Rahvaülikool Eestis – Svenska folkhögskolan i Estland, ja se toimii sekä Haapsalussa että Tallinnassa ja sillä oli vuonna 2003 lähes 400 opiskelijaa. Kielenopetuksen painopiste on luonnollisesti ruotsi mutta erityisesti Tallinnassa on suurta kiinnostusta suomen kielen opiskeluun. Siellä on kolme ryhmää, joissa on yhteensä nelisenkymmentä opiskelijaa. Haapsalussa on myös suomenkielisen ryhmän tarve mutta tällä hetkellä meillä ei ole opettajaa.

Kieltenopetus tärkeää

Kaksi vuotta sitten ottaessani vastaan tämän tehtävän perustaa ruotsinkielinen ja pohjoismaisesti suuntautunut kansanopisto Viroon lähdin siihen, koska aikuiskoulutukselle on maassa valtava kysyntä ja siihen on kiinnostusta. Emme kuitenkaan ylläpidä ruotsinkielistä kansanopistoa vain lähimmäisenrakkaudesta vaan näemme tämän tärkeänä työnä, joka hyödyttää sekä Pohjoismaita että Viroa. Uudessa Euroopassa, johon Virokin kuuluu, pohjoismaisella kansanopistolla on sillanpääasema uusien ajatus-

ten ja projektien välittäjänä. Kansanopisto on myös paikka, joka saattaa maita ja kansoja yhteen ja näin luo syvempää ymmärrystä kulttuureista ja elintavoista sekä rikastaa ihmisten elämää monin tavoin koko Itämeren alueella. Rakennamme tietoisesti verkostoa pohjoismaisten ja virolaisten oppilaitosten kesken. Tärkeä osa tätä laajaa tehtäväkenttää on kieltenopetus. Ruotsi on edelleen tärkein kieli pohjoismaisissa yhteyksissä mutta kahdenvälisessä yhteistyössä Viron ja Suomen kesken on suomi luonnollisesti tärkein kieli. Siksi Viron ruotsinkielisessä kansanopistossa järjestetään myös suomen kielen opetusta.

Suomalaisen panostuksen suurempi tarve

Mielestäni suomalaisten tulisi tällä hetkellä näkyä vahvemmin virolaisessa yhteiskunnassa. Minua ärsyttää että lähes ainoa kuva, joka tavallisella virolaisella suomalaisista on se, jossa ihmiset raahavat olutkärryjään ympäri Tallinnan Vanhaakaupunkia ja puolihumalaisina leveilevät satamassa.

On totta että suomalainen elinkeinoelämä panostaa vahvasti Viroon nyt kun se on halpamaa ja sellaisena tulee pysymäänkin pitkään Euroopan unioniin liittymisestä huolimatta. Mutta missä piileskelee suomalainen kansalaisyhteiskunta? Suomalaiset kansanopistot ovat tärkeä osa kansalaisyhteiskuntaa sekä kulttuurin vaalijoina että kulttuurin välittäjinä. Sillä tasolla on vielä paljon tehtävää Viron ja Suomen kesken.

Kuulen virolaisten puhuvan usein lämpimästi "veljeskansasta". Heille se on todellista. Virolaiselle älymystölle suomalaiset ovat "pohjoinen veljeskansa", joka myös pitkän miehityksen ajan oli tärkeä yhdessä muuhun maailmaan vaikka yhteydet olivat hyvin rajoitetut. Virolaisille on tärkeää, että myös muut kuin olutturistit osoittaisivat mielenkiintoa maata kohtaan. Se mitä poliittisella tasolla tapahtuu on asia sinänsä eikä se tavoita tavallista kansalaista. Näiden kahden kulttuurin kohtaaminen arjessa on se, millä on merkitystä maiden välisten suhteiden kehitykselle tulevaisuu-

desa. Mikäli virolaiset kohtaavat suomalaisten taholta vain röyhkeyttä ja ylemmyyden tunnetta, on vaarana virolaisten hakeutuminen kohti Saksaa ja Euroopan yhteisön muita suuria kansoja. Ja tässä kehityksessä eivät häviäjiä ole virolaiset vaan suomalaiset!

Kansanopistoilla vaikeaa

Kun 1990-luvulla tuli mahdolliseksi perustaa kansanopistoja Viroon, moni opisto aloitti toimintansa suomalaisen avun turvin. Osa opistoista on menestynyt, osa ei. Kaikilla on joka tapauksessa taloudellisia ongelmia tänä päivänä, koska opistoille annettava pieni valtionapu ei riitä pitkälle. Opiskelijamaksuja ei myöskään voi korottaa. Aivan kuten Suomessa on jokaisen kansanopiston luotava oma henkiinjäämisstrategiansa.

Virolaiset sanovat itse että niillä opistoilla, joilla on yhteistyötä muiden opistojen kanssa sekä Virossa että ulkomailla, on paremmat selviytymismahdollisuudet. Niillä on laajempi tarjonta ja ne kiinnostavat opiskelijoita. Siksi suomalaisten kansanopistojen yhteistyö vastaavien virolaisten aikuiskoulutusoppilaitosten kanssa on tärkeää. Yhtä tärkeää on, että on sellaisia suomalaisia kansanopistoja, jotka voivat vastaanottaa virolaisia stipendiaatteja. Kansanopistovuosi Suomessa, tai vaikkapa muutama viikko, voi merkitä paljon nuoren tulevaisuuden kannalta. Suomelle parhaita mahdollisia lähettäjiä ovat nuoret, joille on annettu mahdollisuus opiskella Suomessa.

Svenska folkhögskolan – sillanrakentaja

Viron ruotsinkielinen kansanopisto on tärkeä sillanrakentaja maittemme välillä, koska se on läheisesti yhteydessä suomalaiseen kansanopistoverkostoon, jolla on sama omistaja, Svenska folkskolans väner. Opistomme toimii erilaisten suomalaisten yhteyksien välittäjänä aina yliopisto- ja korkeakoulutasolle saakka. Tämä työ voisi olla laajempaa mutta voimavaramme eivät tällä hetkellä riitä enempään. Mikäli saisimme apua suomalaisilta kan-

Uudessa Euroopassa, johon Virola kuuluu, pohjoismaisella kansanopistolla on sillanpää- asema uusien ajatusten ja projektien välittäjänä. Kansanopisto on myös paikka, joka saattaa maita ja kansoja yhteen ja näin luo syvempää ymmärrystä kulttuureista ja elintavoista sekä rikastaa ihmisten elämää monin tavoin koko Itämeren alueella. Rakennamme tietoisesti verkostoa pohjoismaisten ja virolaisten oppilaitosten kesken.

sanopistoilta, voisimme luoda kulttuurien kohtaamispaikan, josta haaveilemme Räävelin Vanhassa-kaupungissa. Viron ruotsinkielinen kansanopisto toimii ruotsalaisen seurakunnan kirkossa Ryytikadulla. Myös suomalainen seurakunta on järjestänyt jumalanpalveluksiin siellä 1720-luvulta lähtien. Käytännössä kaikki kirkollinen toiminta loppui neuvostoaikana, ja kun Viron kirkko aloitti toimintansa jälleen 1990-luvulla, sai ruotsalainen seurakunta takaisin kirkkonsa Ruotsista saadun avun turvin. Tallinnan suomalainen seurakunta sen sijaan aloitti toimintansa ensin muualla mutta on nyt jo kahden vuoden ajan järjestänyt jumalanpalveluksiin jälleen samassa Pyhän Mikaelin kirkossa ruotsalaisen seurakunnan kanssa. Ympyrä on sulkeutunut!

Kirkon ullakolla on 3000 neliömetrin tila, jota voitaisi käyttää kansanopistotoimintaan. Tarvitaan vain vähän rahaa – ja ennen kaikkea tahtoa!

teksti:
Sten Westerholm
rehtori
Rootsi Rahvaülikool Eestis
kuva:
RRE:n arkisto
käännös:
Sari Virtanen

Kesälukioissa viihdytään

Kesälukioseura on toiminut kesälukioiden keskusjärjestönä vuodesta 1965 lähtien. Kesällä 2004 järjestetään kaikkiaan 31 kesälukiota kotimaassa ja ulkomailla, joista 15 on kansanopistojen hallinnoimia.

1-3 viikon mittaisen intensiivisen opiskelujakson aikana on mahdollisuus suorittaa lukiokursseja, kerrata tai täydentää lukio-opintoja, innostua taide- ja taitoainesta ja harjaannuttaa käytännön kielitaitoa sekä saada omakohtaisia kokemuksia kansainvälisyydestä niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Opetuksesta vastaavat pätevät opettajat ja sisällöltään kurssit seuraavat lukion opetussuunnitelmaa. Suoritetut kurssit arvostellaan, ja suorituksesta annetaan opiskelijalla todistus, joka lähetetään myös kesälukiolaisten omaan kouluun.

Joutsenossa järjestettävän Etelä-Karjalan kesälukion ruotsinopettaja **Päivi Westerlundin** mukaan opiskelijat viihtyvät kesälukiossa ja ovat hyvin motivoituneita. Heistä huokuu halu opiskella: - Kesälukioon on tultu joko omasta aidosta kiinnostuksesta tai pakon sanelemana paikkaamaan jääneitä aukkoja. Molemmissa tapauksissa aika halutaan käyttää hyvin ja saada kurssista paljon irti.

Lukio-opintoja, kertauskursseja

Kesälukioiden ohjelmissa on valittavana useita lukion kursseiksi hyväksiluettavia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Suosituimpien oppiaineiden, kielten ja matematiikan, lisäksi opiskelija voi osallistua reaaliaineiden opetukseen. Tarjolla on mm. biologiaa, historiaa, psykologiaa ja filosofiaa. Moni

Hyvä oppimisilmapiiri kannustaa opiskelemaan.

nuori helpottaakin kouluvuottaan suorittamalla osan kursseista varsinaisen lukuvuoden ulkopuolella.

Kesälukio on myös oivallinen paikka poistaa ns. etenemisesteitä lukion päästötodistukseen tähdätessä tai kerrata tulossa oleviin ylioppilaskirjoituksiin. Kiinnostusta onkin herättänyt esimerkiksi äidinkielen ja kirjallisuuden syventävä, ylioppilaskirjoituksiin valmentava Kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen taidot –kurssi, joka on tulevana kesänä tarjolla useassa kesälukiossa. Varsinaisia abi-kursseja järjestetään Raudaskylän abikesälukiossa, Länsi-Suomen opiston kesälukiossa sekä Kainuun kesälukiossa.

Monet kansanopistojen järjestämät kesälukiot, kuten Tuusulanjärven kesälukio, Lahden kesälukio ja Länsi-Suomen opiston kesälukio, tarjoavat opetusta myös lukio-opintoja aloittaville. Näiden kesälukioiden ohjelmassa on muun muassa peruskoulun tietoja kertaavia kursseja tai lukion ensimmäisiä kursseja englannissa ja ruotsissa. Kertauskursseja tarjotaan kielissä ja matematiikassa. Niiden avulla tuleva lukiolainen voi madaltaa kynnystä yhdeksännän luokan ja lukion väliin.

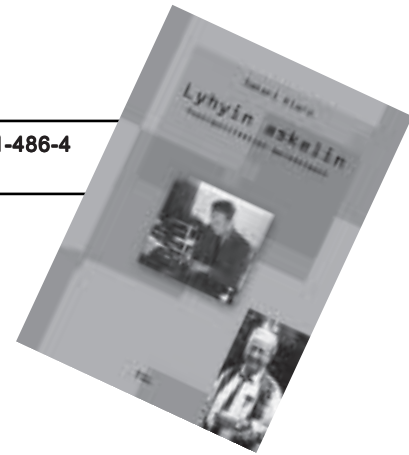
Kannustava oppimisympäristö

Nuorten antama palaute kesälukiosta on lähes poikkeuksetta positiivista. Monesti kesälukio-opiskelu koetaan päivälukiota mielekkäämmäksi, sillä tarkoitus ei ole vain puurtaa pulpetin ääressä vaan myös nauttia luonnosta ja harrastuksista. Uudet ystävät ja avoimet välit opettajien ja kesälukiolaisten kesken muodostuvat usein hyvän oppimisilmapiirin kannalta keskeisiksi tekijöiksi. - Päivällä ollaan tunteilla, illalla samassa sählyjoukkueessa. Tavallisessa lukiossa oppilailla on omat ennakkokäsityksensä opettajista, koulusta, kursseista ja oppitunneista. Kesälukioon lähdetään ehkä vähän ennakkoluulottomammalla asenteella. Myös nuoret kiittelevät erilaista, vapaamman ilmapiirin oppimisympäristöä kuten Päivi Westerlund jatkaa: - Kurssipalautteista käy aina ilmi että on ehdottoman positiivinen kokemus saada uusia kavereita.

Tarkemmat tiedot kesälukio-ohjelmista: www.kesalukioseura.fi.

Riikka Hyytiäinen
järjestösihteeri
Kesälukioseura

Kiuru, Sakari: "Lyhyin askelin, puolipoliittiset muistelmani", 199s, TSL 2004, ISBN 951-701-486-4

Empaattinen demarilintu Pohjanmaalta

"Nykyoloissa, mutta varsinkin tulevaisuudessa kansansivistysjärjestöillä on valtava työmaa yrittää auttaa kansalaisia erottamaan tieto epätiedosta, jyvät akanoista ja terveet asenteet sairaista. Turha on kansansivistyspiirien kokea työnsä ehtyneen."

Puolivuosisataisen kansansivistystyön tehnyt Yleisradion entinen pääjohtaja ja Kansanopistoyhdistyksen kunniajäsen **Sakari Kiuru** ei tydy vain muistelemaan, miksi hänestä tuli demari "piirun verran keskiviivasta vasemmalle". Kiuru ottaa kantaa aikamme ilmiöihin ja haasteisiin. Hänen näköalansa aikuiskasvatukseen – muistelmisissa kansansivistystyö! – on harvinaisen laaja. Se sisältää johtajuutta, päätoimisena tai luottamustehtävänä, mm. seuraavissa sivistysjärjestöissä: Työväen Sivistysliitto, Pohjolan Opisto, Työväen Akatemia, E-Instituutti, Suomen Unesco-toimikunta, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto. Näistä TSL ja Unesco-toimikunta, pitkäaikaisimpina, saavat myös muistelmisissa eniten tilaa. Eläkeläisgolfiin sijasta Kiuru on aktiivivuosiansa jälkeen ehtinyt julkaista kymmenkunta kirjaa, joiden teemat löytyvät käsitteiden solidarisuus, aatteellisuus, humanismi ja kansainvälisyys piiristä. Kirjojensa näköinen mies löytyy myös nyt ilmestyneistä muistelmista.

Miten pohjalaisen pienyrittäjän pojasta sitten tuli demari? Muistelmista löytyy niin vetäviä kuin työntäviäkin tekijöitä. Armeijan vaikutus kuuluu jälkimmäisiin. Siellä Kiuru havaitsi, "Miten ei pidä johtaa". Yliopistovuosiltaan hän mainitsee esikuvanaan Heikki Wariksen, jonka kanssa samaan kastiin hän lukee myös R. H. Oittisen. Nämä miehet edustivat Kiurulle tasa-arvoa ja aatteellisuutta ja myös harkit-

tua rationaalisuutta. Yrjö Kallinen, legendaarinen työväenliikkeen julistaja ei edellisten tapaan aivan yltänyt muistelijan oppi-isäksi, Kiurulle riitti kuunteluoppilaan rooli. Asevelisolistien nuorekkuus ja kommunismin vastaisuus sodan jälkeisenä aikana vetosivat myös Kiuruun myönteisesti.

Kansainvälisyydessä Kiuru luokeutuu sodan jälkeisen ajan uranuurtajiin sosialidemokraattien keskuudessa. Tämä prosessi huipentui 70- ja 80-luvulla lähes neljänneksivuosisadan kestäneeseen Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtajuuteen. Sen ohella hän hoiti pidemmän aikaa myös pohjoismaisen Geneve-koulun johtajuutta. Kansainvälisyydessä hänen aikalaisiinsa kuului myös Kiurun "kokopoliittinen" ystävä ja kiistakumppanikin **Kalevi Sorsa**. Kansansivistystyön kansainvälistyminen ei kuitenkaan vielä niinä vuosina ulottunut ainakaan laajemmalti kentän tasolle. EU-jäsenyys ja nuorison kielitaidon yleistymisen ovat nyt muuttaneet tilanteen.

Kansansivistyksessä Kiurun ajattelu rakentuu TSL:n ja Työväen Akatemian merkkimiesten Väinö Voionmaan ja R. H. Oittisen perintöön, joka ei sivistystyössä anna sijaa puoluepoliittisille intohimoille. Valinta professionaalisuuden ja tiedollisen rehelliisyyden puolesta johti myöhemmin Yleisradiossa 80-luvulla Kiurun ja Sorsan väliseen vastakkainasetteluun ns. infokratia-kiistassa. Kiuru valitsi kansalaisrohkeuden puolueloijaalisuuden sijasta.

Johtajuuden olemus askarruttaa Kiurua niin ammattijohtajuutena kuin yhteiskunnallisessa liikkeessäkin. Yleisradioon hän tulikin "empatia-johtajana". Pitkäaikaisessa "puolipoliittisessa" toiminnassaan

SDP:ssä Kiuru edustaa sovitteluvaa linjaa, joskin hänen sympatian- sa näyttävät useimmiten kallistuneen vasemmalle. Kentän äänelle hänellä on myös korvat auki: "Vuoden 1993 kokouksen aikana ennen puheenjohtajavaalia kiertelin puistossa omaa äänestyskäyttäytymistäni miettien. Tapasin sattumalta Työväen Akatemian kanslistin **Terttu Leivon**. Hän antoi yhdestä ehdokkaasta kovin suopean lausunnon. Ehdokas oli akatemian silloinen esimies **Paavo Lipponen**. Pudotin uurnaani Tertun suosikin ja vaalin voittajan toveri Lipponen nimellä varustetun vaalilipun."

Ilmeisesti kirjoittajan laaja elämän kokemus, ulottuuhan se sivistystyöstä, osuustoimintaan, joukkoviestintään, politiikkaan ja kansainvälisyyteen, tuo muistelmiin jonkin verran pirstaleisuutta ja kirjavuutta, joka saattaa haitata luettavuutta nuoremman väen keskuudessa. Sitä vastoin varttuneemmalle väelle – etenkin demareille – Kiurulla on vielä paljon opetettavaa. Tästä uudemman ajan muistelmasta: "Osallistuin jonkin aikaa Paasikabinetissa pidettyjen Wanhon Toverien alustus-lounas-kokouksiin. Mutta kerho kutsui jäsenikseen vain miehiä. Kun ehdotukseni sukupuolten tasa-arvoisesta kohtelusta ei saanut – tilanpuutteeseen vedoten – enemmistön hyväksyntää, jättäydin "pokaosaston" toiminnasta sivuun."

Valitessaan minut 70-luvun alussa ensimmäiseen opettajan toimeeni Sakari Kiuru kysyi, onko minulla "terävä kynä". Kiurun kynässä muste on tuoreen tuntuista ja terääkin löytyy, vaikka mies onkin "pohojalaane".

Kari Kinnunen
rehtori
Työväen Akatemia

Anna Halme: Eteen eestä ihanteen, Kansanopistoelämää Lahdessa 1893-1939, 317 sivua, Kansanvalistusseura 2003

Sivistystä ja valistusta Lahdessa

"Se, mikä kerran ansaitsee tulla tehdyksi, ansaitsee myös tulla hyvin tehdyksi"

"Kuin päivänpaistetta peltosi, niin kaipaa henkesi valistusta. Ja kuule, kultaakin kalliimpi, on tietää luojansa tarkoitusta." (Grundtvig)

Eteen eestä ihanteen -teos vie lukijan mielenkiintoiselle aikamatkalle. Eteen avautuu Kansanopistoelämää Lahdessa 1893–1939. Anna Halmeen teos antaa tarkan kuvan silloisesta kansanopistosta ja yhteiskunnasta.

Lahden kansanopisto perustettiin vuonna 1893. Se oli perustamisjärjestyksessä yhdeksäs suomalainen kansanopisto. Kansanopisto aloitti toimintansa Kapteeni Fellmanin omistamassa talossa silloisen Lahden kauppalan torin laidalla.

Halme keskittyy kansanopiston sivistystehtävään, mutta tuo lukijan tietoisuuteen myös kansankorkeakoulun ja kotitalouskoulun. Opiston ensimmäisen johtajan Kaarle Alfred Franssilan mukaan Kansanopiston tarkoituksena oli olla elämäkoulu, joka pyrki kasvattamaan nuorista omatoimisia kansalaisia, joilla olisi kykyä ja mielenkiintoa arkielämän ongelmien ratkaisuun. Halme esittelee monien vaikuttajien, mm. J. V. Snellman, Zachris Castrén, Yrjö-Sakari Yrjö-Koskinen, näkemyksiä kansansivistyksestä.

Lahden kansanopistossa yhdistettiin nuoruusiän ihannointi ja oppilaiden oma arkitodellisuus kasvatustyön lähtökohdaksi. Nuorison tuli oivaltaa, että tietoa saattoi hyödyntää käytännössä, ei vain vastaanottaa. Opistossa koettiin tärkeäksi talonpoikaisnuorison kasvatusta ja sivistystä. Ympäristössä kyti epäily uutta sivistyslaitosta kohtaan, mutta varsinkin uuden opistorakennuksen (1904) myötä kansanopisto nivoutui paikkakunnan yhdistystoiminnan kokous- ja juhlapaikaksi. Halmeen kirjassa on mukana toimintakertomusten tunnelmaa, elävää historiaa. Kuvaliite on silta muistoihin.

Ihanteellisuutta ja yhteisöllisyyttä

Nikolai Grundtvigin hengessä kansanopisto olisi koulu kansalaiselämää varten, johon kaikkien piti ottaa osaa. Lahden kansanopiston tärkeimpiä oppiaineita olivat uskonto, Suomen historia, äidinkieli ja kotimainen kirjallisuus, maantieto, laskuoppi ja käsityöt. Lisäksi voitiin opettaa terveysoppia, voimistelua, laulua, luonnontietoa, yleistä historiaa, kirjanpitoa sekä maanviljelys- ja karjanhoito-oppia. Kädentaitoja korostettiin. Laulu kuului opiston elämänmenoon luontevasti joka päivä. Työpäivät olivat pitkiä. Miehen ja naisen tasa-arvoon kasvatettiin jo tuolloin, vaikka tytöt valmistivat keittiövuoroillaan ateriat talonpoikaiseen tapaan. Pojat huolehtivat ulkotöistä. Yhteisöllisyys oli päämäärä. Periaatteenä oli, että sivistynyt ihminen ei epäröi tarttua mihinkään kunnialliseen työhön.

Alusta lähtien opistossa tähdennettiin elinikäisen oppimisen ajatusta ja tiedonhaluista asennetta. Lukemisesta on kirjassa paljon mielenkiintoista tekstiä. Lukeminen saattoi olla joutenoloa tai parhaimmillaan hyödyllistä työtä.

Vierailevia luennoitsijoita ja esiintyviä taiteilijoita kävi opistossa runsaasti. Kasvatusthan on myös sivistystä. Sivistykseen kuuluivat itsestään selvinä asioina puhtaudesta huolehtiminen ja järjestyksen ylläpito sekä raittius. Luvut opistoperheestä ovat jotenkin hellyttäviä. Johtaja oli isällinen hahmo, opisto koti kasvitahoihoineen. Puutarhan tuotteita riitti myyntiin.

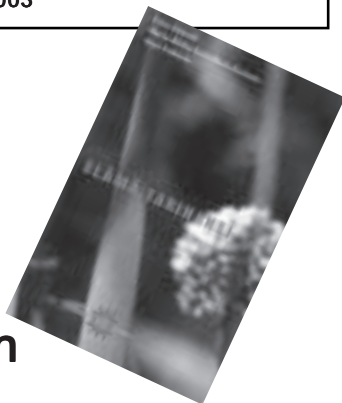
Kirja kasvoi pro gradu -tutkimuksesta lisensiaattityöksi ja siitä Halme muokkasi teoksensa. Hän toteutti kansanopistoihannetta, jatkoi saamaansa oppia. Hyvin tehty.

Ritva Kolehmainen

Liisa Enwald, Marja-Riitta Vainikkala-Kejonen,
Anja Vähäaho: *Elämä tarinaksi*, 176 sivua,
Kansanvalistusseura 2003

Suuret ikäluokat ovat tulleet muisteluikään

Elämä tarinaksi on kolmiääninen teos, sanovat kirjan tekijät Liisa Enwald, Marja-Riitta Vainikkala-Kejonen ja Anja Vähäaho. Jokainen heistä kirjoittaa oman näkemysensä ja kokemuksensa mukaan. He ovat kirjoittamisen, opettamisen ja tutkimuksen ammattilaisia, jotka suunnittelivat 1999 avatun Elämäntarina-akatemian koulutuksen.

Kaikki eivät voi Kärämäelle matkustaa, mutta myös kirjan seurassa matka on antoisa.

Elämäntarinat ja elämäkertaromaanit ovat suosittuja. Kirjoittajakin riittää, sillä suuret ikäluokat alkavat olla muisteluiässä. Taitoa ja tahtoa riittää, mutta silti oman elämäntarinan kirjoittaminen on iso urakka. Kirjan neuvon ja esimerkkien avulla aloittelijakin pääsee alkuun.

Elämäntarinan pohtiminen auttaa tutustumaan omaan itseän. Kirjoittaminen saattaa nostaa tunteet pintaan. Kirjan tarinat valmistavat niihinkin. Vaikka kirja ei varsinaisesti oppikirja olekaan, niin se auttaa jäsentelyssä ja tarinan näkökulman sekä kertojan valinnassa. Kirjoittaminen on pitkä prosessi. Ideointivaihe luonnosteluineen on tärkeä. Sattumalle saa antaa tilaa, kunhan ei kirjoita sattumia sattumien vuoksi. Jo sisällysluettelon tekeminen jäsentää kokonaisuutta. Raakatekstin tuottamiseen kirja antaa paljon vinkkejä.

”Koska menneisyyttä ei voi jäljentää, se on luotava uudelleen.” (M-R V-K) Kaunokirjallisin keinoin se onnistuu. Joskus sanomatta jättäminen kertoo paljon. Kirja avaa portteja toisiin lukukokemuksiin, sillä tekijät esittelevät monia kiinnostavia kirjoittamisoppaita, kuten **Stephen Kingin** Kirjoittamisesta-teoksen. **Raymond Carverin** sanoista voi myös ottaa oppia. Jos yhtenäisen tarina tuntuu liian suurelta palalta, niin elämänsä voi kirjoittaa tarinaksi katkelmina.

Enwald kertoo Intervalleja-teoksensa synnystä ja jälkituntemuksista. Hänen kokemuksensa voivat tarjota vapauttavia samaistumiskohteita lukijalle. **Harri Tapperin** tapa kutsua muistia esiin kiinnostaa; muistipätkiä laatikkoon. Päiväkirjatekstejä voi hyödyntää muistelmateoksessa, samoin kirjoitettuja.

Kirjaa lukiessani varmistui uskoni siihen, että jokainen ihminen on tarinan arvoinen.

Ritva Kolehmainen

Pirjo Hiidenmaa: *Suomen kieli – who cares?*
317 sivua, Otava 2003

Käyttäen kieli säilyy ja elämä tarinoissa

Ei ole hyvää kieltä, ei myöskään huonoa kieltä, Pirjo Hiidenmaa kirjoittaa teoksessaan *Suomen kieli – who cares?* Tuo lause olkoon ohjeena elämän tarinoiden kirjoittajille. Hiidenmaan salliva, mutta esimerkein perusteltu asenne on hyvää kielenkäytön opastusta. Korrekti kieli on hyvä osata, oikea puhe- ja kirjoitustyylit oikeassa paikassa.

Jokainen meistä rakentaa kieltä koko elämän ajan. Tai pannaan nyt possessiivisuffiksi mukaan, elämänsä ajan. Vaan mitäs tuolle passiiville tekisin? Kielipeli voi olla hauskaa, kun ei ota sitä vakavasti, tosissaan kuitenkin.

Hiidenmaan kirjaa on hauska lukea. Hän uskoo ettei kieli tuhoudu, vaikka se joskus elää kurittomasti. Kielen elämään kuuluu muutos ja vaihtelu, hän kirjoittaa. ”Kieli ei tarvitse huoltoa. Sitä tarvitsevat kielen käyttäjät.”

Kieli on tärkeä työväline, sillä eipä juuri taida olla työtä, jossa voi olla kirjoittamatta tai lukematta, kirjoittaja muistuttaa. Ajan henki ja kulttuuri vaikuttavat kieleen. ”Kielen hyvyden kriteerit määrää kieliyhteisö.” Suomalaiset ovat lukutaitoisia, mutta kriittinen, soveltava ja päättelevä lukeminen ei ole vahvuutemme, paljastuu kirjasta.

Hiidenmaan kommentit englannin kielestä ovat rai-lakkaita. Hän näkee kansainvälisyyden paradoksin: olemme kehittäneet itsellemme lainasanoja, joita ei ole missään muualla. Vieraskielisyys on hänen mukaansa enemmänkin osoitus ylemmydentunteesta kuin alemmuudesta. Eiväthän muut osaa kieltämme, autetaan niitä.

Suomen kieli – who cares? on elävästi kerrottua asiaa. Iloksenne!

Ritva Kolehmainen

Sirkku Rähälä
lehtityön opettaja
HEO Mediapaja
kuva: Alli Ikonen

Liian *vanha* ja lihava

"Me emme palkkaa yli 40-vuotiaita, koska he eivät halua oppia uutta."

Nuoren tamperelaisen miesosastopäällikön sanat lo-rauttivat aamunkahvin väärään kurkkuun kymmenkunta vuotta sitten. Radion Aamun Peilin aiheena oli tarkas-tella, minkälaisilla ihmisillä on työllistymismahdolli-suus. Uhittelin tälle limanuljaskalle aamutoimieni ää-restä, että hänen firmaansa en edes haluaisi töihin.

Alle 40-vuotiaana oli vielä varaa olla ylpeä. Luulin, että tamperelaispomon asenne oli jotenkin poikkeukselli-nen. Tästä väärästä uskosta havahdutti 42-vuotias työ-toveri, jolle kerrottiin työhaastattelussa, että hän on liian vanha työmarkkinoille.

Vaikka ajat eivät enää ole niin huonot kuin 1990-luvun alkupuolella, eivät asenteet työmarkkinoilla ole juuri-kaan muuttuneet. Vuoden alussa Suomessakin uutisoidussa brittitutkimuksessa saatiin tulokseksi, että paras työikä sijoittuu 35:n ja 40:n ikävuoden väliin.

Eikä tässä vielä kaikki. Hiljattain Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos julkisti tutkimustuloksen, jonka mukaan on selvää näyttöä, että lihavia naisia syr-jitään työelämässä ja että he ansaitsevat normaalipai-noisia vähemmän. Valtaosalle meistä käy niin, että ai-kaa myöten tukka lyhenee ja ahteri levenee. Voi siis al-kaa sopeutua ajatukseen, että tämän yhteiskunnan

kannalta muuttuu hyödyttömäksi. Työhön ei kelpaa ja eläkkeelle ei päästetä. Olemme siis kirjaimellisesti paino-lasti.

Mutta, mutta. Arkijärki ja kokemus sotivat noita kankeita näkemyksiä vastaan. Miten kummassa tuollaiset vääris-tyneet asenteet ovat voineet vallata suomalaiset työ-markkinat? Työpaikkojen kahvipöytäkeskusteluissa moni huokaa, kuinka pitäisi löytää jotain uutta, päästä kehittämään itseään. Kun tutkii mitä tahansa opintopi-riä, niin sieltä löytyy aivan erityisesti yli 40-vuotiaita nai-sia. Kaikki nämä ihmiset haluavat oppia uutta, opiskel-la niin omaksi ilokseen kuin työyhteisönsä rakennuk-seksi.

Suomalaiset työmarkkinat muistuttavat nykyisin hölmö-läisten peitonjatkamispuuhia. Toisaalla viritellään pro-jekteja, jotta ihmiset pysyisivät mahdollisimman pit-kään työelämässä, toisaalla heitetään väkeä ulos. Esi-merkiksi eräs suomalainen aikakauslehtiä kustantava yhtiö on lähettänyt kaikille 1940-luvulla syntyneille työn-tekijöilleen kirjeen, jossa kehoitetaan harkitsemaan eläkkeellelähtöä. Tällainen tavallinen kansalainen ihmettelee, millä hallitusherrat ja -rouvat pystyvät pitä-mään suomalaiset töissä 62-68 -vuotiaiksi, kun työn-antajien toiminta menee aivan eri suuntaan.

Onneksi tällainen hullutus ei ole levinnyt kansanopis-toihin. Eihän?

ETT VINNANDE LAG!

Fortbildningsdagar för personalen på de finlandssvenska folkhögskolorna 9 – 10 juni 2004 i Nykarleby

”Man kan tindra även ensam. Men tillsammans kan man lysa!”
Uttrycket är bekant - och sant. Ett framgångsrikt arbetslag består av många olika bitar och funktioner. Under årets folkhögskoldagar fokuseras på några av dessa under följande rubriker som är tänkta för samtliga personalgrupper:

- Ett vinnande lag
- En hållbar etik
- En slagfärdig image
- Livskraftiga folkhögskolor

Dessutom ingår ett arbetspass med parallella ämnesinriktade föreläsningar, folkhögskolföreningens årsmöte, aktuell information, festmiddag med program, gemenskap och god mat.

OBS! Boka in folkhögskoldagarna i era kalendrar redan nu! Mera information och dagsprogram sänder vi i ett senare skede. Anmälan görs senast 11 maj till

Kristliga Folkhögskolan i Nykarleby
Seminarieatan 19
66900 Nykarleby
Tel. 06-788 9400
Fax 06-788 9449
kurskansli@krfolk.nu
www.krfolk.nu

VÄLKOMMEN !

Muuttuva työ kansanopistossa

Kansanopistopäivät 2.- 4.8.2004 Haapaveden Opistolla

Maanantai 2.8.2004

		14.00-15.00	Kahvi
12.00-14.30	Ilmoittautuminen ja lounas	15.00-17.00	Kansanopistoate pohjoissuomalaisen sivistyksen edistäjänä Fil.tri, h.c. Samuli Onnela
14.30	Kansanopistopäivien avaus rehtori Eero Lonkila , Haapaveden Opisto puheenjohtaja Ville Marjomäki , Suomen Kansanopistoyhdistys		Kommenttipuheenvuorot: - rehtori Juhani Alaranta , Ranuan kristillinen kansanopisto - aluesihtööri Tuomo Ruuttunen , Herättäjä-yhdistys
15.00-16.15	Kaikki virtaa - mihin suuntaan? VTT Maija-Riitta Ollila		
16.15	Ryhmätyöskentelyä ammattialoitain aiheena Työn muutos - haaste ammattitaidolle ja työyhteisölle sekä toiminnallinen tutustuminen Haapaveden Opistoon	18.00	Buffet-illallinen ja vapaamuotoinen illan- vietto juhlasalissa Esiintyjänä Ryyppymäki String Band Kaikenmaailman kansanmusiikkia
18.30	Päivällinen		
20.00	Iltaohjelmaa: Hiihtäjiä ja turvevoimaa Kävelyretki kaupungin keskustaan		
21.00	Elokuun illan hämärtyessä Haapaveden Kamariorkesteri, solistina Petri Pussila Haapaveden kirkko		

Keskiviikko 4.8.2004

Tiistai 3.8.2004

		07.00-08.30	Aamiainen
07.00-09.00	Aamiainen	08.30	Opisto muutoksen kouluttajana - kommenttipuheenvuorot ryhmätöiden tuloksista - rehtori Raimo Jalkanen , HUMAK - rehtori Liisa Vornanen , Haapaveden kansalaisopisto
09.00-11.00	Suomen Kansanopistoyhdistyksen vuosikokous	09.30	Kahvi
11.00-12.30	Lounas	10.00	Muutoksesta voimaa toiminnanjohtaja Pirkko Lahti , Suomen Mielenterveysseura
12.30-14.00	"Pohjoispohjalainen elämänmuoto ja kulttuuri"	11.30	Kansanopistopäivien päätös
	Terveiset yhdentoistavirran maasta - kansanedustaja, viihdetaitelija Mikko Alatalo - valokuvaaja Kalervo Ojutkangas	12.00	Lounas Hyvää kotimatkaa!